

Februar
2026

Mangel på adoptanter til
nationale adoptioner



Forord

I Danmark har der altid været mennesker, som har haft lyst til at give et barn et nyt hjem, når barnet af forskellige grunde ikke kunne vokse op hos sine biologiske forældre. Men udviklingen har ændret sig på adoptionsområdet. Siden 2020 er antallet af børn i Danmark, der vurderes at have behov for adoption, steget, samtidig med at antallet af borgere, der søger om at adoptere, er faldet. Denne udvikling skaber en reel risiko for, at der ikke vil være adoptivforældre til de børn, hvor adoption er den mest hensigtsmæssige løsning.

På den baggrund har regeringen og aftalepartierne bedt arbejdsgruppen bag fremtidens adoptionssystem om at analysere udfordringerne og identificere mulige veje frem. Denne delrapport belyser specifikt årsagerne til manglen på adoptanter og præsenterer forslag til, hvordan vi kan styrke området.

Arbejdsgruppens arbejde viser, at barriererne for at vælge adoption er komplekse. De relaterer sig både til praktiske, økonomiske og følelsesmæssige forhold samt til en generel usikkerhed om de krav og udfordringer, der kan følge med at adoptere et barn med en svær start på livet. Analysen peger samtidig på, at de nuværende adoptivfamilier – både nationalt og internationalt – har behov for en mere systematisk og målrettet støtte, hvis vi skal sikre stabile og bæredygtige familieforb.

Det har således ikke været let at forstå alle de årsager, der har betydning for, om mennesker vælger adoption til eller fra – eller hvilke tanker og drømme, der ligger bag beslutningen om ikke at gå den vej, når man ønsker eller er nødt til at skabe familie på en alternativ måde. Alligevel har analysen givet os vigtig ny viden. Den viser blandt andet, at der er både praktiske og følelsesmæssige barrierer, som kan afholde folk fra at vælge adoption. Analysen peger også på, at familier, der allerede har adopteret, har brug for bedre støtte. Adoption kan medføre særlige udfordringer, og det er vigtigt at adoptivfamilieme får den hjælp, de har behov for. Med bedre støtte kan flere måske se adoption som et realistisk og trygt valg.

Rapporten fremlægger en række konkrete forslag, der kan styrke adoptionsområdet på både kort og lang sigt. De vil ikke nødvendigvis medføre en hurtig stigning i antallet af adoptanter,

men de kan bidrage til, at national adoption bliver et mere gennemskueligt, trygt og realistisk valg for flere familier. Samtidig kan de foreslåede initiativer styrke den langsigtede kvalitet og bæredygtighed i det samlede adoptionssystem.

Jeg håber, at rapporten kan danne et solidt og nuanceret grundlag for de kommende politiske drøftelser om et område, der på én gang er både komplekst, følsomt og afgørende for nogle af de mest udsatte børn i Danmark.

En stor tak skal lyde til de organisationer og fagpersoner, der generøst har delt viden og erfaringer i forbindelse med arbejdet.

Linda Nielsen, formand for arbejdsgruppen

Indhold

Forord	1
1. Indledning	5
Kommissorium	5
Et dilemmafyldt og komplekst område	5
Udfordring	6
De centrale hensyn i adoptionssystemet	7
Vidensgrundlag for arbejdsgruppens arbejde	9
2. Sammenfatning	11
3. Baggrund og udfordringer	13
3.1 Overordnet om adoptionsforløb og aktører	13
3.2 Børnenes baggrund og behov	14
3.3 Godkendelsesrammen for adoptanter	15
3.4 Kravene for at blive godkendt til at adoptere	16
3.5 Godkendelse som plejefamilie	19
Godkendelse som plejefamilie	19
Forskellen i godkendelse som plejefamilie og adoptant	20
Godkendelse som netværksplejefamilie	21
Udviklingen i antallet af plejefamilier	21
3.6 Matchning af et barn med en adoptivfamilie	22
Selve matchningen i Adoptionsnævnet - fremmedadoption	22
3.7 Barnets mulighed for kontakt med de oprindelige forældre	25
3.8 Støtte fra kommunen til familier og plejefamilier	29
3.9 Post Adoption Service	30
3.10 Manglende kendskab til og viden om national adoption	31
4. Mulige løsninger	33
4.1 Bedre kendskab til og viden om national adoption	35
4.2 Bedre støtte til adoptivfamilier	36
Oprettelse af en rådgivnings- og vejledningsfunktion – én samlet indgang for adoptanterne	37
Yderligere rådgivning og støtte til familien og barnet i Ankestyrelsens PAS-tilbud	38
Fortællingen om barnets liv og løbende opfølgning til adoptanter	39
4.3 En helhedsorienteret tilgang til barnets og de oprindelige forældres ret til kontakt	41
4.4 Ændring i kravene for godkendelse som adoptant	44
Ændring af alderskravene	44
Forenkling af plejefamiliers mulighed for at ansøge om at adoptere deres plejebarn	46
Plejefamilie med henblik på adoption	49
4.5 Andre tiltag	50
Fri proces til behandling af sagen i familieretten	50

Støtte og omstillingsydelse til plejefamilier	51
Tiltag, hvis den nuværende situation med mangel på adoptanter ikke forbedres	52

1. Indledning

Kommissorium

Arbejdsgruppen er nedsat på baggrund af kommissorium af 18. juni 2025 for en analyse til brug for tilrettelæggelsen af fremtidens adoptionssystem. Arbejdsgruppen skal foretage en analyse af adoptionssystemet med henblik på at opstille én eller flere modeller for fremtidens adoptionssystem til brug for kommende politiske drøftelser heraf.

En af de problemstillinger, analysen skal afdække, er udfordringen med for få adoptanter til national adoption, og hvordan behovet for at sikre et tilstrækkeligt antal adoptanter til nationale adoptioner kan imødekommes.

Som et led i denne afdækning skal analysen også omfatte en vurdering af, hvorvidt der er behov for nye tiltag for at sikre, at børn ikke flyttes unødigt fra en plejefamilie til en ny familie i forbindelse med adoption.

Uddrag fra kommissorium af 18. juni 2025:

"Afdækning af udfordring med for få adoptanter til national adoption

Formålet er at afdække, hvordan behovet for at sikre et tilstrækkeligt antal adoptanter til nationale adoptioner kan imødekommes. De seneste år er antallet af børn frigivet til national adoption i Danmark steget, mens antallet af ansøgere på venteliste til national adoption ikke er fulgt med. Der er derfor behov for at afdække, hvordan disse udfordringer bedst håndteres, og hvordan børnenes behov for adoption mødes bedst muligt."

Ifølge kommissoriet er den forudgående frigivelse af børn til adoption ikke et tema for analysen, herunder heller ikke de oprindelige forældres behov for støtte. Andre tilgrænsende problemstillinger såsom udslusning fra plejefamilien til adoptivfamilie indgår ligeledes ikke i analysearbejdet.

Analysen vil i udgangspunktet heller ikke relatere problemstillinger og løsninger til situationer, hvor et barn er frigivet uden samtykke til adoption efter adoptionslovens § 9, stk. 4. Efter denne bestemmelse frigives barnet til adoption bl.a. på grund af en stærk tilknytning til plejeforældrene. I og med adoptionen således sker til plejefamilien, har den ikke betydning for manglen på adoptanter og er derfor ikke en del af problemstillingen.

Et dilemmafyldt og komplekst område

Adoptionsområdet er dilemmafyldt og komplekst, og der er ingen enkle løsninger. Det er samtidigt yderst vanskeligt at afdække de bagvedliggende motiver og tanker hos den enkelte for ikke at tilvælge adoption som familiedannelsesform.

Områdets kompleksitet kommer til udtryk ved, at der er forskellige hensyn til forskellige parter, der skal balanceres, samtidig med at der er visse bindinger, der skal respekteres.

Det mest basale hensyn er barnets bedste. Men det er et hensyn, der skal varetages i et fremtidigt perspektiv, hvor det er nødvendigt på et meget tidligt tidspunkt i barnets liv at forsøge at forudse, hvilke særlige behov barnet vil kunne have gennem opvæksten - og dermed også hvilke behov adoptanterne skal være i stand til at imødekomme.

En anden vigtig balance er mellem barnets biologiske familie og den nye familie. Der er på den ene side behov for at understøtte den nye families behov for ro til at opbygge relationer som forælder og barn. På den anden side af behovet for ro til relationsdannelse står barnets ret til at kende sin historie og identitet, som også kræver ressourcer og viden hos adoptanterne.

Dernæst er der forskellige variationer over adoptioner, som medfører forskellige krav og forudsætninger. Der kan således være tale om en adoption med eller uden samtykke, og adoption kan bygge på eksisterende familiære eller lignende tilknytninger eller ske til personer, der er "fremmede" for barnet. Disse forskelligheder skal også afspejles i initiativerne.

Endelig er området kendetegnet ved, at der kan være mange professionelle aktører, som hver især er tillagt forskellige kompetencer i forhold til barnets liv. Der er samtidigt retlige bindinger, der skal respekteres, hvor ikke mindst retten til respekt for privatliv og familieliv efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK) art. 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv er med til at definere mulighederne.

Arbejdsgruppen vil med analysen skitsere forslag til forenkling af processer i adoptionssystemet for herigennem at tage hensyn til udfordringer for kommende adoptanter.

Udfordring

Siden 2020 er der sket en stigning i antallet af børn i Danmark, der frigives til nationale adoptioner. Det er særligt antallet af børn, der frigives til adoption uden samtykke, der er steget. Samtidig er der sket et fald i nye ansøgere til adoptioner, herunder også ansøgere til nationale adoptioner. Dette betyder, at antallet af ansøgere på venteliste til national adoption igen længere tid har været faldende.

I februar 2025 modtog Social- og Boligministeriet en henvendelse fra Adoptionsnævnet og Ankestyrelsen vedrørende en bekymring for nedgangen i antallet af ansøgere til national adoption. Nævnet og styrelsen har siden i september og november 2025 orienteret om, at der fortsat ses en bekymrende nedgang i antallet af godkendte ansøgere.

Adoptionsnævnet vurderer, at det meget lave antal ansøgere på nævnets liste med adoptanter til national adoption gør det vanskeligere at effektuere nævnets matchningskriterier som f.eks. vurdering af ansøgernes indsigt og rummelighed i forhold til barnets konkrete forhold samt passende geografisk afstand mellem de biologiske forældre og adoptanter. Det lave

antal ansøgere medfører, at nævnet ikke vil kunne sikre et ansøgerfelt med størst mulige bredde til gavn for det konkrete barn til bortadoption.

I tabellen nedenfor fremgår udviklingen i antal af adoptanter på venteliste til nationale adoptioner og gennemførte nationale adoptioner i perioden 2020-2024.

Tabel 1

Udviklingen i antal af adoptanter

	2020	2021	2022	2023	2024	2025*
Adoptioner	40	34	29	26	45	39
Nye ansøgere på listen	30	64	45	33	22	42
Ansøgere i alt ved årets udgang	15	43	55	60	26	19

Anm.*pr. 31. december 2025.

Kilde: Ankestyrelsen.

Der foreligger ikke en entydig forklaring på nedgangen i antallet af adoptanter, herunder i antallet af adoptanter til national adoption. En grundlæggende udfordring er at få viden om de overvejelser, der for den enkelte ligger bag at vælge andre veje end adoption som familiedannelsesform.

Oplysninger fra myndigheder og aktører på området kan dog indikere, at der generelt er manglende kendskab til muligheden for at adoptere nationalt, ligesom de seneste års debat på området fra international adoption og medieomtale af nationale tvangsadoptioner med fokus på de biologiske forældres oplevelse af tab kan have påvirket mulige adoptanters lyst til adoption. Endvidere spiller udviklingen på fertilitetsområdet og mulighederne for at stifte familie gennem surrogataftaler utvivlsomt også en rolle.

De centrale hensyn i adoptionssystemet

Det afgørende hensyn i en adoption er som nævnt altid barnet og barnets behov for tryghed og stabilitet i opvæksten. Både i Danmark og i udlandet er der børn, som af forskellige årsager ikke kan vokse op hos deres biologiske familier. Der kan være mange grunde hertil, bl.a. forældrenes manglende forældreevne, mangel på ressourcer i familien mv. Disse børn har behov for hjælp til at få den bedst mulige barndom i deres konkrete situation.

Udgangspunktet er, at et barn skal hjælpes der, hvor barnet er. Helst i sin egen familie, men hvis ikke det er muligt, skal barnet hjælpes gennem sociale foranstaltninger. I sidste ende kan adoption anvendes som en social indsats. Danske myndigheder har et særligt ansvar for at sikre, at de børn, der er født i Danmark, og som er frigivet til adoption, kan få en familie.

Samtidig er der hensyn at tage til adoptanterne, som skal sikres gode forudsætninger for at skabe en tryk og stabil opvækst for barnet – og dermed bedst mulige forudsætninger for

familiedannelsen og realiseringen af dette ønske hos adoptanterne. Hvis indsatsen i forhold til barnet, dvs. adoptionen, skal lykkes, må barnets kommende familie, adoptanterne, klædes bedst muligt på til at møde barnets behov, ligesom det skal sikres, at de har de nødvendige ressourcer og forudsætninger for at støtte barnet og danne familie gennem adoption.

Endvidere er der et grundlæggende hensyn at tage i forhold til barnets oprindelige slægt. I lyset af kommissoriets afgrænsning er det hensynet både til barnets ret til kendskab til egen historie samt barnets og den oprindelige slægts rettigheder i forhold til kontakt efter adoption, der har betydning i forhold til denne analyse. Disse rettigheder er beskyttet af EMRK art. 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv, og afspejles i forældreansvarslovens § 20 a om mulighed for kontakt mellem barnet og barnets oprindelige slægtninge efter adoptionen.

I forhold til barnets relation til den oprindelige slægt er der sket en udvikling i måden, hvorpå retten til kontakt og efterlevelsen af EMRK art. 8 håndteres, og Højesteret har således fire gange taget stilling til samvær efter adoption uden samtykke. Der er ved domstolene således anlagt en praksis, hvor vigtigheden af grundig oplysning af sagen og individuel stillingtagen understreges, samtidig med at brugen af fastsættelse af kontakt ses udvidet. Sideløbende debatteres det i medierne, om hensynet til den nye familie ikke bør vægtes tungere end hensynet til den oprindelige slægt.

Det er vigtigt, at adoptanterne er tilstrækkeligt vidende om og forstående over for barnets behov for kendskab til sin historie og identitet, hvor særligt retten til kontakt mellem barnet og den oprindelige slægt er en central problemstilling med helt særlige dilemmaer. At barnets historie skal kunne rummes efter adoptionen er således også et centralt hensyn, som skal varetages i adoptionssystemet.

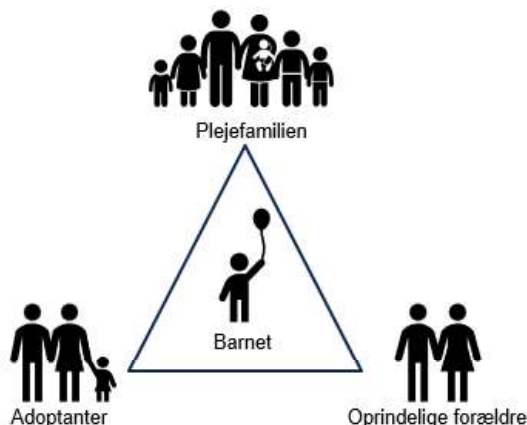
Plejefamilien er en vigtig aktør i forhold til barnets start på livet samt i forhold til, at barnet kommer godt videre til sin adoptivfamilie. Samtidig er der plejefamilier, som ønsker at adoptere det barn, de har i pleje, hvis barnet frigives til adoption under plejeforholdet. Plejefamiliens forudgående tilknytning til barnet gør det relevant at medtage overvejelser om plejefamilier som adoptivfamilier i analysen.

En adoption er en familiedannelsesform, hvor et barn, som har haft en vanskelig start på livet og ikke har mulighed for at bo hos sine biologiske forældre, hjælpes til et liv i en familie med stabilitet og kontinuitet – en social indsats sat i en privatretlig ramme omkring familiedannelse.

Ovenstående understreger, hvor dilemmafyldt området for national adoption er, og at flere centrale hensyn skal balanceres – altid med barnet i centrum og med det formål at sikre, at adoptionen bliver til barnets bedste.

At mange hensyn skal varetages og balanceres synes også at komme til udtryk i, at et adoptionsforløb rummer mange processer med flere involverede aktører. På grund af de mange nødvendige processer er det væsentligt at have fokus, forudsigelighed, tryghed og støtte for barnet og adoptanter i det samlede adoptionsforløb.

Ovenstående kan i forhold til nationale adoptioner opsummeres i nedenstående illustration, hvor hensynet til barnet er centralt i adoptionen, mens de øvrige centrale aktører udgør rammen om barnet:



Vidensgrundlag for arbejdsgruppens arbejde

Til brug for analysen har arbejdsgruppen afholdt møder og indhentet bidrag fra en række relevante aktører og myndigheder.

Arbejdsgruppen har afholdt møde med den tilknyttede referencegruppe den 27. oktober 2025. Herudover har arbejdsgruppen afholdt møder med Adoption & Samfund, Børnerådet og Børns Vilkår samt to børnesagkyndige psykologer fra Dansk Psykolog Forenings selskab for børnesagkyndige den 24. november 2025.

Endvidere har Ankestyrelsen afholdt møde med kursuslederne på de adoptionsforberedende kurser (fase 2) og foretaget en spørgeskemaundersøgelse blandt Ankestyrelsens PAS-rådgivere med henblik på at afdække de adopteredes og adoptanternes behov i adoptionsprocessens sidste fase (fase 4).

For at få belyst de bagvedliggende tanker i forhold til at vælge adoption som familiedannelsesform og organisationernes erfaringer med mulige udfordringer på området har arbejdsgruppen endvidere indhentet skriftligt bidrag fra organisationerne Adoption & Samfund, Familier for Evigt, Plejefamiliernes Landsforening og Socialpædagogernes Landsforbund. Samtidig har de to psykologer fra Dansk Psykolog Forenings selskab for børnesagkyndige afgivet bidrag om psykologfaglig viden og forskning om tilknytning i relation til adoption.

Herudover er der udsendt et spørgeskema til alle, der har fået behandlet en sag i Familierets- huset om forældreskab ved surrogataftaler efter ændringen af børneloven den 1. januar 2025.

Materiale fra vidensindsamlingen er vedlagt som bilag til rapporten.

Arbejdsgruppen har den 21. januar 2026 afholdt møde med referencegruppen bestående af Adoption & Samfund, Familier for Evigt, Plejefamiliernes Landsforening og Socialpædagoger-nes Landsforbund. Herudover deltog Børnerådet, Børns Vilkår samt to børnesagkyndige psy- kologer fra Dansk Psykolog Forenings selskab for børnesagkyndige. Deltagerne havde forud for mødet fået tilsendt et udkast til delrapport om nationale adoptioner samt bilag.

2. Sammenfatning

Siden 2020 er der sket en stigning i antallet af børn i Danmark, der frigives til nationale adoptioner. Samtidig er der sket et fald i nye ansøgere til adoptioner, og antallet af ansøgere på ventelisten til nationale adoptioner har igennem længere tid været faldende. Der kan derfor opstå en situation, hvor der er risiko for, at der vil mangle adoptanter til at varetage omsorgen for de børn i Danmark, hvor det er vurderet, at adoption er den bedste løsning.

Adoptionsområdet er kendetegnet ved en høj grad af kompleksitet og er præget af mange dilemmaer, der gør det udfordrende at finde entydige løsninger. Samtidig er der flere forskellige hensyn, der skal balanceres, og parter, der kan have modsatrettede hensyn. Centralt står hensynet til barnet og barnets bedste.

Delrapporten indeholder en gennemgang af adoptionssystemet og de udfordringer, som adoptivfamilier kan opleve, og som muligvis kan afholde familier fra at tilvælge adoption som familiedannelsesform.

På baggrund af en vidensindsamling blandt aktører og interessenter har arbejdsgruppen identificeret en række forslag til initiativer til styrkelse af adoptionsområdet, der vurderes at kunne tage højde for de udfordringer, som adoptivfamilier kan opleve, og dermed understøtte bedre rammer for adoptivfamilier. Initiativerne kan iværksættes enkeltvis, men skal også forstås i en bredere sammenhæng, hvor de indgår i et indbyrdes samspil. Initiativerne er nærmere udfoldet i afsnit 3. *Mulige initiativer til styrkelse af adoptionsområdet.*

Arbejdsgruppens forslag til initiativer er drøftet med referencegruppen og en række relevante aktører på området, som overordnet set er enige i, at flere af initiativerne er relevante.

Initiativer til styrkelse af adoptionsområdet

- **Informationskampagne**
Det foreslås, at der iværksættes en informationsindsats for at udbrede viden om muligheden for at adoptere nationalt. Formålet med kampagnen er at skabe opmærksomhed omkring muligheden for at adoptere og behovet for adoptanter.
 - **Oprettelse af en rådgivnings- og vejledningsfunktion**
Det foreslås, at der oprettes en telefonisk rådgivnings- og vejledningsfunktion, som adoptanter og adopterede kan rette henvendelse til for nærmere rådgivning og vejledning. Funktionen vil være én samlet indgang for adoptanter.
-

-
- **Yderligere PAS-rådgivning og støtte til familien og barnet**
Det foreslås, at Ankestyrelsens tilbud om PAS-rådgivning udvides, så familier kan modtage yderligere rådgivning.
 - **Tilbud om løbende opfølgning til adoptanter**
Det kan overvejes at indføre et tilbud om løbende opfølgning til adoptanter, hvor Familieretshuset foretager hjemmebesøg hos familien. Tilbuddet tilbydes i intervaller, f.eks. når barnet er 3 år, 5 år, 7 år og 10 år. På baggrund af møderne udarbejdes en anonymiseret beskrivelse af barnet, der kan videregives til de biologiske forældre.
 - **Ændring i behandlingen af samværssager efter forældreansvarslovens § 20 a**
Det foreslås, at der etableres en mulighed for, at Familieretshuset træffer afgørelse i sager om kontakt mellem barnet og dets oprindelige slægtninge efter forældreansvarslovens § 20 a. Afgørelsen træffes på baggrund af en helhedsorienteret tilgang, hvor adoptanter og de oprindelige slægtninge er blevet mødt af et tværfagligt team med juridiske, børnefaglige og adoptionsfaglige kompetencer.
 - **Ændring af alderskravene til adoptanterne**
Det foreslås, at den maksimale aldersforskel mellem barn og adoptanter ændres fra 42 år til 45 år.
 - **Forenkling af plejefamiliers mulighed for at ansøge om at adoptere deres plejebarn**
Det foreslås, at der indføres en forenklet proces i Familieretshuset for godkendelse af plejefamilier, der ønsker at ansøge om at adoptere deres plejebarn.
 - **Fri proces til behandling af sagen i familieretten**
Det foreslås, at der indføres en mulighed for fri proces til behandling af sagen ved familieretten til adoptivfamilier i alle sager, hvor de biologiske slægtninge har søgt om samvær efter forældreansvarslovens § 20 a.
 - **Omstillingsydelse til plejefamilier**
Det foreslås, at der etableres mulighed for omstillingsydelse til plejefamilien det første år efter adoptionen.
-

3. Baggrund og udfordringer

I dette afsnit beskrives regelgrundlaget for nationale adoptioner med et særligt fokus på analysens tema. En uddybende gennemgang af gældende ret er vedlagt som bilag til rapporten.

Endvidere beskrives relevant viden til brug for belysningen samt de formodninger, der kan have betydning for forslag til løsninger.

3.1 Overordnet om adoptionsforløb og aktører

Et barn kan frigives til adoption **med eller uden samtykke** fra barnets forældre.

Det er en grundlæggende betingelse for at gennemføre en adoption, at der foreligger samtykke fra forældrene. Adoption kan dog i særlige tilfælde gennemføres uden samtykke fra forældrene, hvis væsentlige hensyn til barnets bedste taler for det.

Efter adoptionslovens § 9, stk. 3, kan et barn bortadopteret uden samtykke, hvis det er sandsynliggjort, at barnets biologiske forældre er varigt ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, og adoptionen af hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst vil være bedst for barnet.

Efter adoptionslovens § 9, stk. 4, kan et barn bortadopteret uden samtykke til barnets plejeforældre, hvis barnet har opnået en sådan tilknytning til plejefamilien, at det vil være skadeligt for barnet at bryde tilknytningen, navnlig under hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst. Der vil som oftest være tale om, at relationen har udviklet sig gennem længere tid, og at plejeforældrene reelt har taget forældrenes plads. Adoptioner efter adoptionslovens § 9, stk. 4, vil som nævnt ikke blive nærmere berørt i analysen, idet barnet i disse tilfælde frigives til adoption af sin plejefamilie.

Frigives barnet til adoption med samtykke, behandles sagen af Familieretshuset efter henvendelse fra kommunen og barnets forældre. Frigives barnet uden samtykke, er det Ankestyrelsen, der på baggrund af en indstilling fra kommunens børne- og ungeudvalg træffer afgørelse herom.

Når barnet er frigivet til adoption, skal barnet matches med adoptanter. I den forbindelse sondres mellem **familieadoption og fremmedadoption**.

En familieadoption er normalt kendetegnet ved, at der består en kvalificeret familiemæssig tilknytning mellem adoptanten og det barn, der ønskes adopteret. Ved en familieadoption kræves der ikke godkendelse som adoptant, men adoptionen skal godkendes af

myndighederne ud fra en vurdering af, om adoptionen er bedst for barnet. En adoption af et plejebarn vil som udgangspunkt også være en familieadoption.

Ved en fremmedadoption vil der som oftest være tale om adoption af et barn, som adoptanten ikke kender i forvejen. Der kan også være tale om, at adoptanten kender barnet, uden at tilknytningen er så kvalificeret, at den opfylder betingelserne for, at adoptionen kan gennemføres som en familieadoption. Ved fremmedadoption er det en betingelse for adoptionen, at ansøgeren godkendes som adoptant i det faseopdelte undersøgelses- og godkendelsesforløb, hvor Adoptionsrådet i Familieretshuset træffer afgørelse om godkendelse.

Ved en fremmedadoption sker matchning, dvs. valg af adoptivfamilie, når barnet er frigivet, og det er Adoptionsnævnet, der varetager denne opgave. Ved en adoption uden samtykke efter adoptionslovens § 9, stk. 3, gennemføres adoptionen som udgangspunktet som en fremmedadoption. Det er dog muligt for en plejefamilie eller andre nærtstående at søge om at adoptere barnet gennem familieadoption. Det er Ankestyrelsen, der behandler en sådan ansøgning om familieadoption med mulighed for, at afgørelsen indbringes for familieretten. Giver der afslag på familieadoption, varetager Adoptionsnævnet det videre matchningsforløb med en familie fra nævnets liste over godkendte adoptanter.

3.2 Børnenes baggrund og behov

Det centrale hensyn i en adoption er barnet og barnets bedste. For at sikre, at dette hensyn kan varetages på fyldestgørende vis, er det afgørende at se på, hvilke behov hos barnet en ny familie skal imødekomme.

De nationale adoptioner er særligt kendetegnet ved, at børnenes forhold er veloplyste. Der er næsten altid både oplysninger om de biologiske forældres helbredsmæssige og psykosociale forhold, ligesom børnenes forhold er grundigt beskrevet både med fødselsoplysninger og andre lægelige oplysninger. Børnenes eventuelle psykosociale udfordringer er også velbeskrevet i dokumenterne. De oplysninger, Adoptionsnævnet har til rådighed til brug for matchning i nationale adoptionssager, er derfor omfattende.

De børn, der frigives til national adoption, har de seneste år gennemsnitligt været lidt over et år. Yngre børns forhold er mindre velbeskrevne end ældre børns, men oplysningerne i sagen om de biologiske forældres forhold er de samme uafhængigt af barnets alder. Børnenes alder på matchningstidspunktet fremgår af *tabel 2*.

Tabel 2

Børnenes alder på matchningstidspunktet 2024

	Alle børn	Med samtykke	Uden samtykke
3-4 måneder	6	5	1
5-6 måneder	5	3	2
7-12 måneder	11	3	8

13-24 måneder	20	1	19
25-36 måneder	3	0	3
37 måneder eller mere	0	0	0
Alder i gennemsnit	12,9 måneder	6,1 måneder	15,3 måneder
I alt	45	12	33

Kilde: Ankestyrelsen.

Børnenes helbredsmæssige forhold er erfaringsvist meget forskellige, og de individuelle behov og eventuelle udfordringer er således også meget forskellige. Derfor må vurderingen af barnets bedste foretages ud fra en konkret vurdering af det enkelte barns situation.

De børnesagkyndige psykologer oplyser, at de børn, der frigives til adoption uden samtykke, ofte er født med en sårbarhed, hvis konsekvenser ikke er fuldt ud kendte ved barnets fødsel. Der er således i starten af barnets liv ofte en vis usikkerhed om barnets udvikling og dermed barnets fremtidige støttebehov. Samtidig skriver psykologerne, at der er megen evidens for, at adoption indebærer en signifikant mulighed for en bedre udvikling, der kan ændre livet for et adopteret barn, der har haft svære livsomstændigheder.

De børnesagkyndige psykologer anfører samtidig, at adoptivfamilier har brug for specialiseret vejledning i, hvordan de støtter det konkrete adoptivbarns udvikling, og at et adopteret barn bør følges igennem barndommen med henblik på at udrede og støtte eventuelle kognitive, emotionelle og sociale udfordringer.

En adoptionsrådgiver (PAS-konsulent) fra Ankestyrelsens korps af psykologiske rådgivere har anført: *"... nævne, at jeg gentagne gange har oplevet, at adoptivforældre har svært ved at forstå, at deres barns udfordringer ofte er af mere vedvarende karakter. Barnets vanskeligheder kan samtidig ændre udtryk i takt med, at det bliver ældre og skal fungere i nye og mere krævende sammenhænge. Forældreopgaven kan derfor være mere omfattende og strække sig over en længere periode end hos mange forældre til biologiske børn."*

3.3 Godkendelsesrammen for adoptanter

Når en ansøger bliver godkendt som adoptant, bliver ansøgeren godkendt til at adoptere et barn i alderen 0-48 måneder, hvor den samlede viden ikke taler afgørende imod, at barnet har et normalt udviklingspotentiale i fysisk og psykisk henseende med eventuel brug af hjælpemidler. Det kaldes den "generelle godkendelsesramme".

Hvis forhold hos barnet konkret vurderes at medføre, at barnet ikke har et normalt udviklingspotentiale, eller der er en betydelig risiko herfor, falder barnet uden for godkendelsen til adoption. En adoption vil i disse tilfælde kræve en konkret godkendelse til at adoptere barnet. Det er Adoptionsrådet, der tager stilling til, om en ansøgning om udvidelse af godkendelsen til at omfatte det foreslåede barn kan imødekommes.

Vurderingen af, om et barn falder inden for den generelle godkendelsesramme, sker på baggrund af en konkret og individuel lægelig vurdering af de oplysninger, der foreligger om barnet, sammenholdt med de usikkerhedsfaktorer, der måtte være i det konkrete tilfælde. Det er Ankestyrelsens pædiatere, der varetager denne opgave.

Ved vurderingen vil der blive taget stilling til, om barnets eventuelle kendte vanskeligheder har et sådant omfang, at det fortsat er muligt for familien at føre et almindeligt dansk familieliv. Det omfatter for eksempel en vurdering af, om barnet forventes at ville kunne passes i en almindelig daginstitution og senere følge en almindelig skolegang, eventuelt med begrænset støtte.

Der er, som nævnt, fyldige oplysninger på de børn, der frigives til adoption i Danmark. Nogle af oplysningerne er afgørende for, om barnet bliver vurderet inden for eller uden for den generelle godkendelsesramme. Andre oplysninger har ikke samme vægt i vurderingen, da de ikke siger noget om barnets konkrete udvikling, men i stedet beskriver mulige risikofaktorer. Når barnets helbredsoplysninger behandles, foretages en konkret og individuel vurdering af disse, og der bliver lagt vægt på barnets kendte vanskeligheder og observerede udvikling.

Denne vægtning af oplysninger står i nogen grad i kontrast til de børnesagkyndige psykologers tilkendegivelser om, at barnets vanskeligheder er vedvarende og også udvikler sig over tid, herunder i en negativ retning. Omvendt skal det også bemærkes, at et barn kan være vurderet uden for den generelle godkendelsesramme og alligevel vise sig at udvikle sig normalt. Det vil således altid være vanskeligt præcist at forudsige barnets behov gennem opvæksten.

Det bemærkes herved, at allerede ved vurderingen af, om betingelserne for bortadoption er opfyldt, tages der stilling til, om barnet vil have gavn af at vokse op i en almindelig familiestruktur, dvs. at adoption vil være til barnets bedste. Heri ligger bl.a. en vurdering af, om barnet i dets opvækst må antages at have behov for professionel bistand i et omfang, som gør, at adoption ikke vil være den bedste løsning for barnet. Adoptionsnævnets praksis viser, at stort set alle børn – uanset helbredsmæssige og mentale udfordringer – af nævnet vurderes at ville have gavn af at vokse op i en almindelig familiestruktur/adoptivfamilie. Børnene kan herefter falde inden for eller uden for den generelle godkendelsesramme, hvilket således er en anden lægefaglig vurdering som beskrevet ovenfor.

3.4 Kravene for at blive godkendt til at adoptere

Godkendelse som adoptant sker igennem et faseopdelt undersøgelses- og godkendelsesforløb, hvor Adoptionsrådet i Familieretshuset træffer afgørelse om godkendelse.

Formålet med forløbet er at udvælge de bedst egnede adoptanter af hensyn til barnet og sikre, at de kommende adoptanter er forberedt på livet som adoptivfamilie og de særlige problemer, der kan opstå. For børnenes skyld accepteres således ikke en unødigt risiko for adoptionsforløbene.

Forløbet skal afklare, om ansøgeren opfylder kravene for at blive godkendt som adoptant, herunder sikre at ansøgeren har de fornødne ressourcer samt den nødvendige indsigt i og forståelse for et adoptivbarns situation. Kravene varetager således hensynet til barnet, herunder at et barn, der allerede en gang i sit liv har været udsat for et svigt, ikke bør placeres hos adoptanter, hvor der ud fra aktuelle oplysninger må vurderes at være en risiko for, at adoptionsforløbet ikke bliver til barnets bedste.

Undersøgelles- og godkendelsesforløbet er inddelt i tre faser med forskelligt indhold. Vurderingen af ansøger i forløbet sker på baggrund af en række generelle krav og i forhold til et barn, som ikke er kendt i forvejen.

I første fase skal Familieretshuset afklare, om ansøgerne opfylder en række generelle og objektive kriterier:

- Der må højst være 42 års forskel mellem barnet og adoptanten.
- Adoptantens fysiske og psykiske helbredstilstand må ikke forringe mulighederne for, at adoptionen bliver til barnets bedste.
- Adoptantens bolig skal være egnet til at danne ramme for opfostring af barnet.
- Adoptanten skal have forsvarlige økonomiske forhold.
- Adoptanten må ikke være straffet for forhold, der giver anledning til tvivl om egnethed til at adoptere.

Opfylder ansøgeren de generelle betingelser, giver Adoptionsrådet eller sagsbehandleren tilladelse til, at ansøgeren kan fortsætte til fase 2. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid fra ansøgning til godkendelse i fase 1 fremgår af *tabel 3*.

Anden fase omfatter gennemførelsen af et adoptionsforberedende kursus, som varetages af Ankestyrelsen. Ansøgerne skal selv tilmelde sig kurset efter godkendelse i fase 1. Kurset skal være med til at kvalificere ansøgernes beslutning om adoption, så ansøgeren er bedre egnet til at vurdere egne ressourcer i relation til det at blive adoptivforælder og forstå adoptivbarnet, dets baggrund og adoptivfamiliens særlige vilkår. Der er på kurset fokus på betydningen af, at man som ansøger har den fornødne indsigt og rummelighed i forhold til barnets eventuelle familiære dispositioner for sygdomme eller fysiske og psykiske handicap samt på den oprindelige slægts mulighed for at søge om samvær og kontakt med barnet efter forældredreansvarsloven. Det adoptionsforberedende kursus er obligatorisk og tilrettelægges og udbydes af Ankestyrelsen. Kurset består af to dele, som hver løber over to dage med omkring tre ugers mellemrum.

I tredje fase skal Adoptionsrådet i Familieretshuset træffe afgørelse vedrørende ansøgerens personlige og følelsesmæssige ressourcer i forhold til at skulle varetage omsorgen for et adoptivbarn, dvs. om ansøgeren efter en individuel vurdering kan anses for egnet til at adoptere et barn. Ansøgeren skal ansøge om opstart af fase 3 inden for et år fra datoen for fase 1-godkendelsen. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid fra ansøgning om opstart af fase 3 til endelig afgørelse fremgår af *tabel 3*. I *tabel 4* fremgår en oversigt over udfaldet af de behandlede ansøgninger.

Tabel 3**Behandlede sager og gennemsnitlig sagsbehandlingstid**

Fase 1	2022	2023	2024	2025*
Antal indkomne ansøgninger	122	147	105	42
Antal udfald (afgørelser) på behandlede ansøgninger**	101	113	53	36
Gennemsnitlig sagsbehandlingstid i uger***	11,9	10,2	24,9	20,0
Fase 3	2022	2023	2024	2025*
Antal indkomne ansøgninger	95	98	49	30
Antal udfald (afgørelser) på behandlede ansøgninger**	75	65	22	28
Gennemsnitlig sagsbehandlingstid i uger***	29,6	24,1	52,9	60,8

Anm.: *2025 er ikke et helt år. **Der kan være flere ansøgninger på en sag, hvor der kun er et udfald. ***Adoption overgik til et nyt ESDH-system i juni 2025, hvor igangværende sager blev overflyttet til det nye ESDH-system. Flere udfald (afgørelser) fremgår derfor ikke her.

Bem.: Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid angiver tiden fra ansøgning til udfald (afgørelse).

Kilde: Familieretshuset.

Tabel 4**Udfald på behandlede ansøgninger.**

	2022	2023	2024	2025*
Fase 1 – Godkendt (administrativt)	27	35	15	16
Fase 1 – Godkendt (samråd)	47	62	28	12
Fase 1 – Afslag	25	12	9	4
Fase 1 – Henlagt*	2	4	1	4
I alt	101	113	53	36
	2022	2023	2024	2025*
Fase 3 – Godkendt	56	48	9	15
Fase 3 – Afslag	11	8	5	5
Fase 3 – Henlagt*	8	6	6	8
I alt	75	62	20	28

Anm.: *2025 er ikke et helt år. Adoption overgik til nyt ESDH-system i juni 2025, hvor igangværende sager blev overflyttet til det nye ESDH-system, hvorfor udfaldet(afgørelsen) er registreret i det nye ESDH-system og ikke fremgår her.

Kilde: Familieretshuset

Med den seneste ændring af adoptionssystemet blev der den 1. januar 2016 indført en fase 4 med obligatorisk adoptionsrådgivning i perioden omkring hjemtagelse af et barn. Den fjerde fase ligger som en forlængelse af undersøgelses- og godkendelsesforløbet og består af tre timers obligatorisk rådgivning fra en PAS-konsulent inden hjemtagelse af et barn samt tre timers obligatorisk rådgivning inden for de første tre måneder efter hjemtagelsen. PAS-konsulenterne er psykologer eller psykoterapeuter med særlig adoptionsspecifik viden og erfaring.

3.5 Godkendelse som plejefamilie

Hovedparten af de børn, der frigives til national adoption, er anbragt uden for hjemmet frem til adoptionen, heraf hovedparten i en plejefamilie.

Det er socialtilsynet, som godkender plejefamilier, og kommunerne må kun træffe afgørelse om at anbringe et barn i en plejefamilie, hvis familien er godkendt. Det er dog ikke socialtilsynet, der godkender netværksplejefamilier. Denne plejefamilietype beskrives særskilt i et senere afsnit.

Godkendelse som plejefamilie

Socialtilsynet, der træffer afgørelse om godkendelse som plejefamilie, godkender plejefamilier som én af følgende plejefamilietyper:

- *Almene plejefamilier* godkendes til at varetage omsorgen og sikre udvikling og trivsel for børn og unge med lette til moderate støttebehov. Denne type plejefamilie er ikke godkendt til børn og unge med svære problematikker.
- *Forstærkede plejefamilier* godkendes til at modtage børn og unge i pleje, der ud over et behov for en hverdag i familielignende rammer også har et behov for mere specialiseret støtte eller behandling. Forstærkede plejefamilier skal dog som udgangspunkt ikke selv kunne yde egentlig specialiseret støtte eller behandling. Denne skal i stedet gives af fagprofessionelle udefra som en supplerende indsats samtidig med, at barnet bor i plejefamilien.
- *Specialiserede plejefamilier* godkendes til at have børn og unge i pleje, der har svære støttebehov, der har mere specialiserede behov og/eller viser tegn på mistriksel, men som samtidig vurderes at have gavn af at bo i familielignende rammer.

Kriterierne for at blive godkendt som plejefamilie adskiller sig i nogen grad fra godkendelseskravene for adoptanter. Når familiens egnethed som plejefamilie skal vurderes, anvender socialtilsynet en kvalitetsmodel, som tager udgangspunkt i nedenstående temaer:

1. Målgrupper, metoder og resultater
2. Sundhed og trivsel
3. Familiestruktur og familiedynamik
4. Kompetencer
5. Fysiske rammer

Det er en forudsætning for godkendelse som plejefamilie, at et grundkursus i at være plejefamilie er gennemført. Grundkurset, der har en samlet varighed af fire dage, skal ruste ansøgerne til opgaven og give socialtilsynet informationer om plejefamiliernes kompetencer.

Som led i oplysning af sagen skal socialtilsynet aflægge minimum to besøg i ansøgers hjem. Det ene besøg ligger inden grundkurset, og det andet besøg ligger efter gennemførelsen af de første to kursusdage i grundkurset. Formålet med besøgene er bl.a. at observere familiens samspil i det hjem, hvor et eventuelt plejebarn skal bo, at afdække ansøgers mentaliseringsressourcer og at afdække ansøgers egne hjemmeboende børns perspektiver på, hvordan det er at være barn i familien.

Ved godkendelsen tages desuden stilling til, om plejefamilien har økonomiske ressourcer til at sikre en stabil anbringelse for de børn og unge, der anbringes hos dem.

Afgørelsen om godkendelse som plejefamilie træffes på baggrund af en samlet vurdering af, hvorvidt den konkrete plejefamilie har den fornødne kvalitet. En godkendelse kan være betinget af bestemte vilkår. Ud over at godkendelsen som plejefamilie som nævnt er differentieret, så fastlægger den også antallet af børn og unge, familien kan have i pleje.

Honorering af plejefamilier er ikke reguleret i lovgivningen, men aftales via kontrakter mellem kommunerne og plejefamiliernes. I praksis modtager en plejefamilie et vederlag, der i størrelse kan variere betydeligt. Vederlaget fastsættes ud fra en samlet vurdering af bl.a. barnets støttebehov, plejefamiliens kvalifikationer samt plejeforholdets betydning for eventuelle erhvervsbegrænsninger. Det betyder også, at der kan være stor forskel på, hvor meget plejefamiliernes modtager i vederlag om året, eftersom de kan have børn og unge i pleje med vidt forskellige støttebehov. Eksempelvis vil forstærkede og specialiserede plejefamilier typisk få et højere plejevederlag end almene plejefamilier, fordi de i udgangspunktet har børn og unge med et højere støttebehov i pleje. Herudover har mange plejefamilier flere børn i pleje, hvilket også medfører et højere vederlag. I 2024 modtog plejefamilier med de 10 pct. laveste plejevederlag godt 102.000 kr. i løbet af året, mens plejefamiliernes med de 10 pct. højeste plejevederlag modtog knap 1,8 mio. kr. Hvis en plejefamilie adopterer et barn, der er anbragt hos dem, bortfalder vederlaget for dette specifikke barn. For nærmere henvises til bilag 12 i bilagssamlingen.

Blandt plejeforældre, som var godkendt af socialtilsynet i 2023, var 53 pct. i beskæftigelse ud over plejefamiliehvervet, mens 47 pct. ikke var i anden beskæftigelse.

Forskellen i godkendelse som plejefamilie og adoptant

Godkendelsesprocesserne afspejler to forskellige ønsker til familiekonstellation: Som plejefamilie varetager man et eller flere plejeforhold for børn for kommunen, og som adoptant ønsker man at danne en familie gennem et fuldt familieskifte ved adoptionen.

Ved godkendelse som plejefamilie er der tale om udførelsen af en arbejdsopgave, hvor der løbende er tilsyn, efteruddannelse og supervision. Heri ligger, at kommunerne kan opsiges samarbejdet med plejefamilien, ligesom plejefamiliernes kan opsiges plejeforholdet.

Ved godkendelse som adoptant er der tale om forberedelse på en varig familiedannelse, hvorfor godkendelsesprocessen og vurderingen skal afspejle dette.

Godkendelsen som adoptant adskiller sig særligt fra godkendelse som plejefamilie ved to objektive kriterier i form af alder og helbred. Ved godkendelse som plejefamilie, er der ikke fastsat en aldersgrænse, mens der for adoptanter er et objektive kriterie om, at der højst må være 42 års forskel mellem barnet og adoptanten.

Hvad angår plejeforældres helbred, er det et forhold, der afdækkes i forbindelse med godkendelsen og vægtes højt, men helbredsbedømmelsen er mindre restriktiv end ved godkendelse som adoptant. Der indhentes således ikke udtalelser fra psykologer eller speciallæger som en del af helbredsbedømmelsen, men familiens helbredssituation må ikke medføre tvivl om, hvorvidt de kan varetage opgaven som plejefamilie.

Godkendelse som netværksplejefamilie

Netværksplejefamilier er familier, som i kraft af en personlig relation til et barn har barnet anbragt hos sig. En netværksplejefamilie skal således af den anbringende kommune godkendes som konkret egnet i forhold til et bestemt barn, og dermed ikke af socialtilsynet som de øvrige plejefamilietyper. Ligesom for de øvrige plejefamilietyper er det en forudsætning for godkendelse som netværksplejefamilie, at familien gennemfører et grundkursus.

Udviklingen i antallet af plejefamilier

Antallet af plejefamilier er samlet set faldet i løbet af de senere år. Hvor der ved udgangen af 2014 var knap 6.700 plejefamilier, som var generelt godkendt af socialtilsynet, var antallet faldet til knap 5.100 plejefamilier ved udgangen af 2024 svarende til et fald på 24 pct. i denne periode. Der har i samme periode været en lille stigning i antallet af netværksplejefamilier, som er konkret godkendte af kommunen til anbringelse af et bestemt barn eller en bestemt ung på baggrund af en konkret relation. Der var knap 1.000 sådanne netværksplejefamilier i Danmark ved udgangen af 2024.

Antallet af plejefamilier forventes samlet set at falde yderligere i de kommende år. Fremskrives antallet af generelt godkendte plejefamilier på baggrund af plejeforældrenes alder, antallet af ny-godkendte plejefamilier og andelen af ophørte plejefamilier i perioden 2022-2024, så falder antallet af generelt godkendte plejefamilier, alt andet lige, til knap 2.900 plejefamilier i 2070. Da fremskrivningen er baseret på en række stiliserede antagelser, er tallet dog behæftet med stor usikkerhed.

Kommunerne oplever allerede i dag udfordringer med at finde plejefamilier til anbringelse af børn og unge uden for hjemmet. Der er således ikke en overkapacitet i forhold til at sikre det nødvendige antal pladser til anbringelse af børn og unge i plejefamilier.

3.6 Matchning af et barn med en adoptivfamilie

Dette afsnit beskriver det forløb, der følger, når et barn er frigivet til adoption uden samtykke efter adoptionslovens § 9, stk. 3.

Når Ankestyrelsen har truffet afgørelse om frigivelse af et barn efter adoptionslovens § 9, stk. 3, begynder processen med at finde en adoptivfamilie til barnet.

Matchningsprocessen foregår parallelt med retssagen, hvis Ankestyrelsens afgørelse om frigivelse til adoption er indbragt for domstolene til prøvelse af barnets biologiske forældre. Ankestyrelsens afgørelser indbringes for langt størstedelen for både byret og landsret.

Når et barn er frigivet til adoption efter adoptionslovens § 9, stk. 3, skal sagen sendes til Adoptionsnævnet med henblik på at matche barnet med egnede adoptanter. Hvis barnets plejeforældre eller andre søger om at adoptere barnet, skal der tages stilling til denne ansøgning umiddelbart efter frigivelse af barnet, og inden barnets sag sendes til Adoptionsnævnet. En eventuel ansøgning om familieadoption fra en plejefamilie vil i en sådan situation blive behandlet i Ankestyrelsen. Ankestyrelsen foretager en vurdering af, hvorvidt en familieadoption til plejeforældrene eller andre med tilknytning til barnet vil være til barnets bedste i overensstemmelse med § 2 i adoptionsloven. I den vurdering indgår bl.a. oplysninger om ansøgenes økonomi og helbredsmaessige forhold, ligesom oplysningerne i en erklæring fra ansøgenes kommune om, hvorvidt ansøgerne opfylder betingelserne for at have et barn i pleje efter reglerne herom i barnets lov, ofte tillægges stor betydning. Disse oplysninger vil som oftest udgøre det oplysningsgrundlag, der er til rådighed for vurdering af de eventuelt kommende adoptanter.

Ankestyrelsen har i tvivlstilfælde ikke hjemmel til at pålægge kommunen at udarbejde yderligere undersøgelser i denne type sager. Det er således ikke en del af sagsoplysningen at udarbejde en psykologisk undersøgelse af barnets tilknytning til plejeforældrene eller en undersøgelse af plejeforældrenes forældrekompetencer.

Der er gennem medierne blevet sat fokus på oplysningen af en sag om familieadoption, hvor barnet var frigivet til adoption uden samtykke. I den konkrete sag var det vurderingen, hvilket blev fastholdt af retten, at det ikke var til barnets bedste at blive adopteret af sine plejeforældre. Barnet blev derfor bortadopteret til de bedst egnede ansøgere fra Adoptionsnævnets liste over godkendte ansøgere og dermed flyttet til en ny familie. Kritikken gik særligt på, at sagsoplysningen inden Ankestyrelsens stillingtagen til familieadoption bør være mere omfattende, når udfaldet ved et afslag herpå vil betyde, at et barn flyttes fra en familie til en anden og skal opbygge ny tilknytning.

Hvis Ankestyrelsen giver afslag på en ansøgning om familieadoption, overgår sagen til matchning i Adoptionsnævnet.

Selve matchningen i Adoptionsnævnet - fremmedadoption

Efter et barn er frigivet til bortadoption, modtager Adoptionsnævnet barnets sag. Herefter udarbejder Adoptionsnævnets børnelæge (det pædiatriske medlem af nævnet) en pædiatrisk

vurdering af barnet. På baggrund af oplysningerne om barnet, bl.a. den pædiatriske vurdering, og oplysningerne om de biologiske forældre, vælger voteringsgruppen nedsat under Adoptionsnævnet den af de godkendte ansøgere, der konkret vurderes som bedst egnet til at adoptere barnet.

Følgende forhold har betydning i forbindelse med vurderingen:

- At barnet placeres i en passende geografisk afstand fra de biologiske forældre og deres netværk – for at minimere sandsynligheden for at anonymiteten brydes.
- At de biologiske forældres ønsker til barnets kommende forældre og miljø så vidt muligt respekteres.
- At der i ansøgenes baggrund er forhold, værdier og interesser, der stemmer overens med de biologiske forældres. Dette kan f.eks. have betydning, hvis barnet senere i livet vil søge tilbage til sin biologiske familie.
- At ansøgerne har indsigt og rummelighed i forhold til barnets eventuelle familiære dispositioner for sygdomme eller fysiske og psykiske handicap.
- At hel- og halvsøskende som udgangspunkt placeres i samme familie.
- Den tid, som ansøgerne har stået på venteliste til national adoption, kan også indgå i vurderingen.

Når voteringsgruppen har vurderet, hvilken ansøger der er bedst egnet til det konkrete barn, bringes barnet i forslag hos den godkendte adoptionsansøger.

Når Adoptionsnævnet bringer et barn i forslag til en godkendt adoptionsansøger, må ansøgeren ikke uden rimelig grund afvise at modtage barnet, når det ligger inden for ansøgerens godkendelse til adoption.

En gennemgang af matchningsforslag i perioden 2022 til 2025 viser, at i alt 31 adoptanter har valgt at takke nej til en konkret matchning. Det drejer sig om i alt 22 børn, hvoraf 18 af børnene var frigivet til adoption uden samtykke, og fire var frigivet til adoption med samtykke. Af de 22 børn var kun to børn vurderet til at være uden for den generelle godkendelsesramme. De 22 børn er således blevet præsenteret som mulige match for flere adoptanter, som har valgt at takke nej.

Herudover er der i fire af sagerne tale om sager, hvor adoptanterne efter at have accepteret matchningen under den videre behandling af sagen, og efter at barnet er placeret hos dem midlertidigt, frafalder ønsket om at gennemføre adoptionen. I sådanne såkaldte "nedbrudssager" skal barnet derfor flyttes fra de tidligere adoptanter til en ny adoptivfamilie eller tilbage til en plejefamilie. For nærmere overblik henvises til *tabel 5* nedenfor.

Det bemærkes endvidere, at det i perioden 2021-2025 i forhold til 5 børn, der var frigivet til adoption, har vist sig ikke at være muligt at finde en familie.

At det kan være vanskeligt og nogle gange ikke muligt at finde en familie til et barn, hvor det er vurderet, at en adoption vil være det bedste for barnet, understreger den usikkerhed, der kan opstå om barnets behov og udviklingspotentiale og vigtigheden af, at adoptanter har tilstrækkelige ressourcer til at kunne adoptere.

Tabel 5**Godkendelsesrammen for de børn, hvor adoptanter har sagt nej til konkret matchning**

	2022	2023	2024	2025	I alt
Uden for den generelle godkendelsesramme	1	1	-	-	2
Inden for den generelle godkendelsesramme	4	2	7	7	20
I alt	5	3	7	7	22
Adoptanter	6	5	12	8	31
Frigivet uden samtykke	4	2 (begge nedbrudssager)	6 (én nedbrudssag)	6 (én nedbrudssag)	18
Frigivet med samtykke	1	1	1	1	4

Kilde: Ankestyrelsen.

Efter at et barn er matchet med en adoptivfamilie, som har accepteret matchningen, placeres barnet midlertidigt hos de kommende adoptanter under retssagens forløb. De kommende adoptanter får overført forældremyndigheden over barnet under den midlertidige placering, og orienteringsretten til de biologiske forældre bortfalder. Ligeledes bortfalder anbringelsen efter barnets lov og dermed også eventuelt samvær og kontakt, der måtte være fastsat efter barnets lov.

Når sagen er endelig ved domstolene, og hvis afgørelsen om at frigive barnet til adoption fastholdes, gennemføres adoptionen af barnet, sådan at der sker et fuldt familieskifte. Barnet er herefter indtrådt i adoptivfamilien, som var barnet adoptantens eget biologiske barn.

Er en plejefamilie ikke godkendt til at adoptere, vil Adoptionsnævnet ikke kunne matche plejefamilien med det barn, de har i pleje. Matchningsprocessen i Adoptionsnævnet omfatter alene børn frigivet til adoption med godkendte adoptanter (fremmedadoption). Plejefamilien vil dog, som alle andre, have mulighed for at påbegynde undersøgelses- og godkendelsesforløbet med henblik på at blive godkendt som adoptanter. Familieretshuset har mulighed for at godkende ansøgere til at adoptere et konkret barn. Sagsbehandlingstiden på at blive godkendt i det almindelige undersøgelses- og godkendelsesforløb har en vis udstrækning. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i fase 1 og fase 3 fremgår af *tabel 3*. Sagsbehandlingstiden – samt usikkerheden i forhold til om plejefamilien kan blive godkendt – kan derfor i praksis komme til at kollidere med det overordnede formål, som Adoptionsnævnet arbejder efter – at et barn efter frigivelsen skal sikres et hurtigt match med en kommende familie.

3.7 Barnets mulighed for kontakt med de oprindelige forældre

Retten til kontakt mellem barnets oprindelige slægtninge og barnet er beskyttet af EMRK art. 8 om retten til et familieliv og privatliv.

Efter forældreansvarslovens § 20 a kan der efter anmodning fra barnets oprindelige slægtninge fastsættes samvær eller anden form for kontakt med disse.

De psykologiske aspekter af et muligt samvær med barnets oprindelige slægtninge er derfor et tema på Ankestyrelsens adoptionsforberedende kursus i fase 2.

Familieretshuset vejleder tidligt i godkendelsesforløbet om, at den oprindelige slægt kan søge om samvær. Indkaldelsesbrevet til ansøgerne om fase 3-samtalerne indeholder en række spørgsmål, hvoraf nogle bl.a. omhandler ansøgernes tanker og overvejelser om adoption af et barn, der er tvangsbortadopteret, herunder deres tanker om, hvad det kan betyde for barnet både på kort og længere sigt. Ansøgerne bliver specifikt bedt om at forholde sig til deres kommende barns eventuelle kontakt og samvær med dets biologiske forældre herunder, betydningen for barnet.

En anmodning fra den oprindelige slægt om samvær skal indgives til Familieretshuset, som visiterer sagen til behandling. En sag om fastsættelse af samvær mellem et barn og dets biologiske forældre vil typisk visiteres til en § 7-sag grundet risikofaktorer i sagen, som har medført, at barnet blev frigivet til adoption. § 7-sager er komplekse sager, hvor familien har så massive og komplekse problemer, at der er behov for en særlig indsats i forhold til afdækning af situationen. Det betyder også, at afgørelsen træffes af familieretten.

Familieretshuset skal i forbindelse med sagen belyse barnets perspektiv. Hvis parterne – adoptanterne og barnets biologiske slægtninge - ikke er enige om samværet, og det ikke er muligt at nå til enighed under Familieretshusets behandling af sagen, skal Familieretshuset indbringe sagen for familieretten til afgørelse. Ventetiden på behandling af en sag ved familieretten kan variere fra domstol til domstol.

Barnets kontakt med f.eks. barnets biologiske forældre og familie kan opretholdes eller etableres ved en afgørelse om fastsættelse af samvær, hvis det er til barnets bedste, og en afgørelse sikrer barnets trivsel og beskytter barnet.

I vurderingen af barnets bedste anlægges en helhedsvurdering af barnets samlede situation både på kort og lang sigt. Barnets bedste vil have betydning både for, om der skal fastsættes kontakt, og om der i givet fald skal fastsættes vilkår, og hvor hyppig kontakten skal være.

Det vil i vurderingen af barnets bedste skulle indgå, at barnet står i en særlig situation efter en adoption, hvor der skal skabes tilknytning mellem barnet og adoptivfamilien, og hvor barnets behov for en stabil og sammenhængende dagligdag skal kunne opfyldes. De bagvedliggende årsager til, at der er truffet afgørelse om adoption uden samtykke, herunder manglende forældreevne, vil naturligt skulle indgå i vurderingen.

Samvær eller anden kontakt vil f.eks. kunne være bedst for barnet, hvis der forud for adoptionen har været en betydningsfuld og positiv relation mellem barnet og den oprindelige slægtning, som ansøger om samvær eller anden kontakt, og det vurderes, at denne relation også fremover i barnets liv vil spille en positiv rolle.

Reglerne om samvær i forældreansvarslovens § 20 a er hovedsageligt rettet mod barnets oprindelige forældre, men vil også kunne anvendes til at fastsætte samvær eller anden kontakt med andre af barnets oprindelige slægtninge. Formålet med bestemmelsen er at beskytte de biologiske bånd, hvis det er bedst for barnet.

§ 20 a skal fortolkes i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis vedrørende art. 8. Spørgsmålet om samvær med barnets oprindelige forældre og slægtninge har været prøvet ved Højesteret fire gange siden 2023. Højesteret har senest ved en afgørelse fra april 2025 udtalt, at selv om der ved vurdering af spørgsmål om samvær eller anden kontakt skal lægges særlig vægt på hensynet til barnets bedste, skal der ved vurderingen af sådanne spørgsmål efter Menneskerettighedsdomstolens praksis også tages hensyn til de biologiske forældres interesser, i det omfang det kan ske uden skade for barnets helbred og udvikling.

Sagen omhandlede, hvorvidt en biologisk mor havde ret til anden form for kontakt end samvær med sit biologiske barn. Højesteret fandt fortsat, at familierettens og landsrettens afgørelser ikke byggede på et tilstrækkeligt oplysningsgrundlag, og at vurderingen, der lå til grund for at afvise samvær eller anden kontakt, ikke afspejlede, at der skulle tages hensyn til den biologiske mors interesser, i det omfang det kunne ske uden skade for barnet.

Efter en adoption oplever mange adoptanter, at barnets oprindelige slægt anmoder om fastsættelse af samvær eller anden kontakt. Siden 2023 har Familieretshuset årligt modtaget ca. 50 ansøgninger om samvær eller anden kontakt efter forældreansvarslovens § 20 a. En del af sagerne om samvær blev indbragt for familieretten til afgørelse der - i 2023 var det tilfældet i 19 sager, mens det skete i 33 sager i 2024. *Tabel 6* indeholder en oversigt over behandlede sager.

Tabel 6

Behandlede sager efter forældreansvarslovens § 20 a

Modtagne ansøgninger	2023	2024	2025*
Ansøgninger om § 20 a-samvær	52	47	28
<hr/>			
Antal behandlede ansøgninger	2023	2024	2025**
Enighed	0	2	2
Afgørelse (uenighed)	0	0	1
Afvisning af behandling	2	1	9
Ansøgning trukket tilbage/henlagt	8	9	5

Indbragt til afgørelse i familieretten	19	33	10
I alt	29	45	27

Anm.: *2025 dækker perioden fra 1. januar 2025 til og med 30. juni 2025. **2025 dækker perioden fra 1. januar 2025 til og med 8. september 2025.

Kilde: Familieretshuset.

Langt hovedparten af ansøgningerne indgives af barnets biologiske forældre, mens andre familiemedlemmer – oftest bedsteforældre – udgør et mindre, men tilbagevendende ansøgersegment.

Den gennemførte vidensindsamling indikerer, at netop barnets biologiske slægtnings ret til kontakt til barnet efter adoptionen skaber usikkerhed og utryghed for de kommende adoptanter, og at usikkerheden også kan være medvirkende i forhold til, at man vælger adoption fra. Således har Adoption & Samfund, Familier for Evigt, Socialpædagogernes Landsforbund og Plejefamiliernes Landsforening alle anført, at en væsentlig hindring for at vælge national adoption er usikkerheden omkring barnets kontakt med sin biologiske familie efter adoptionen. Samtaler med Ankestyrelsens PAS-rådgivere, der er tilknyttet godkendelses- og undersøgelsesforløbet i fase 2 og fase 4, peger også på, at særligt de biologiske forældres ønske om samvær er noget, der presser adoptanterne.

I godkendelsesforløbets fase 3 er det et gennemgående træk, at kommende adoptanter giver udtryk for en positiv og åben tilgang til barnets samlede livshistorie. Mange ansøgere fremhæver vigtigheden af, at barnet senere i livet kan opnå en sammenhængende forståelse af sin oprindelse, og kommende adoptanter udtrykker ofte villighed til at støtte barnets eventuelle behov for kontakt med biologisk slægt.

I forløbet har kommende adoptanter typisk et abstrakt og fremadrettet afsæt for deres overvejelser om kontakt, hvor fokus er på det langsigtede hensyn til barnets historie, ikke på de konkrete, praktiske implikationer af et eventuelt samvær.

Erfaringer fra Familieretshuset viser, at adoptanternes perspektiv på kontakt kan ændre sig, når de bliver mødt af en konkret ansøgning om samvær. Dette kan medføre flere praktiske og følelsesmæssige dilemmaer, der påvirker adoptanternes holdning.

De typiske udfordringer, som adoptanter giver udtryk for, omfatter blandt andet:

- Tilknytningsperspektivet: En oplevelse af, at barnet fortsat er i en tidlig og sårbar tilknytningsproces med adoptanterne, hvor nye indtryk kan påvirke tilknytningsprocessen negativt og skabe uro.
- Bekymring for barnets trivsel: Adoptanter kan være optaget af, om barnet vil blive belastet af kontakt.
- Anonymitet og afgrænsning: Nogle adoptanter oplever en usikkerhed i forhold til, om kontakt kan udfordre anonymiteten i adoptionen.
- Oplevelsen af uforudsigelighed: Adoptanter kan blive overraskede over, at de biologiske forældre gentagne gange kan søge om samvær, indtil barnet fylder 18 år.

For nogle adoptanter kan det samtidig virke overraskende, at de forældre, som har fået barnet fjernet uden samtykke, kan have ret til samvær med barnet.

Utrygheden må også formodes at vedrøre manglende viden om eller forkert forståelse af, hvilket udfald en samværssag kan få. Udviklingen på området synes således i nogen grad i den almindelige debat at være udlagt sådan, at der altid fastsættes et egentligt samvær. Det kan øge utrygheden hos adoptanterne, der måske forestiller sig en kontakt i niveau med almindeligt samvær efter forældreansvarsloven.

Der findes på nuværende tidspunkt imidlertid ikke en fast praksis for omfanget eller formen af kontakten, og der er ikke udstukket retningslinjer for dette. I afgørelser efter forældreansvarslovens § 20 a fastsætter retten dog ofte såkaldt "anden kontakt" i form af årlige skriftlige statusbeskrivelser af barnet og eventuelle fotos/videoer af barnet, og der gives ofte afslag på fysisk samvær med en begrundelse ud fra barnets bedste.

Utrygheden kan også opstå i mødet med Familieretshuset og familieretten. Sagsforløbet kan skabe stor usikkerhed for adoptanterne og således være en belastning samtidig med, at adoptanterne skal skabe tryghed og stabilitet for det nye barn i familien.

Familier for Evigt anfører, at der er en bred forståelse blandt adoptanter for, at biologiske relationer kan have en værdi for barnet, men at det skaber utryghed, når samværet bliver påtvunget uden hensyn til barnets trivsel og adoptivfamiliens situation. Foreningen anfører, at i sager om international adoption er barnets kontakt til dets biologiske slægt frivilligt og tilpasset barnets alder og modenhed, hvilket gør kontakten tryk og meningsfuld for både barnet og familien. I sager om national adoption kan det opleves som et retssikkerhedshensyn for de biologiske forældre fremfor et hensyn til barnet.

Herunder anfører Familier for Evigt, at for adoptivforældrene er spørgsmålet ikke, om barnet skal kende sin baggrund, men det handler om forudsigelighed og rammerne i forhold hertil. Der efterspørges en systematisk og professionelt understøttet form for kontakt.

I forhold til processen for behandling af sagerne har Børns Vilkår, Børnerådet og Adoption & Samfund peget på, at sager om samvær ikke bør behandles ved domstolene.

I forlængelse heraf kan det tilføjes, at det måske også kan opleves urimeligt, at man som adoptant pålægges udgifter til retssagen, når man som adoptant ikke ellers er involveret i selve frigivelsen af barnet til bortadoption. Det kan som adoptant opfattes, som at man står alene med retssager omkring samvær med biologisk slægt. For både biologiske forældre og adoptanter kan domstolssystemet i sig selv virke skræmmende og konfliktoptrappende.

Det må samtidig antages, at det at indgå i en retssag uden sagkyndig bistand mod barnets biologiske forældre ligeledes er forbundet med stor usikkerhed og ubehag, da det kan være vanskeligt for adoptanterne at vurdere, hvad der er bedst for barnet i den konkrete situation.

3.8 Støtte fra kommunen til familier og plejefamilier

Det følger af kommunens generelle forpligtelse efter barnets lov, at den er ansvarlig for at yde hjælp og støtte til alle børn og unge samt deres familier, som har behov for dette. Kommunen skal således være opmærksom på, om der i kommunen befinder sig et barn eller en ung, som kan have brug for særlig støtte.

En familie, som har adopteret et barn, vil være omfattet af kommunens generelle forpligtelse og vil kunne modtage særlig støtte, hvis der vurderes at være behov herfor.

For plejefamilier gælder det, at når der er truffet afgørelse om anbringelse i en plejefamilie, er kommunen forpligtet til at tilbyde efteruddannelse, supervision, rådgivning og vejledning i overensstemmelse med plejeopgavens omfang, jf. § 56, stk. 1, i barnets lov.

Forældre i plejefamilier er desuden forpligtede til at modtage intensiv støtte i det første år af anbringelsen af et barn eller en ung, jf. § 56, stk. 2, i barnets lov.

Kommunen har helt konkret pligt til at tilbyde plejefamilierne efteruddannelse, der svarer til mindst to hele kursusdage om året. Forældrene i plejefamilien er forpligtede til at deltage. Plejefamilier har således en særlig ret og pligt til løbende støtte i form af efteruddannelse, der adskiller sig fra adoptivfamiliens støtte.

Supervision til plejefamilier kan, ud over supervision til plejefamilien fra en fagperson i kommunen, en kommunalt ansat psykolog eller en ekstern psykolog, også bestå af løbende rådgivning og vejledning til plejefamilien under anbringelsen.

Hvis en plejefamilie ønsker at adoptere et barn, som er anbragt i familien, følger det af barnets lov § 74, stk. 1, at kommunen skal tilbyde faglig støtte til plejefamilien. Den faglige støtte skal målrettes situationen før adoptionen.

Den faglige støtte skal navnlig forberede plejefamilien på den fremtidige adoption og støtte plejefamilien i at håndtere den uvished, der er om, hvorvidt den konkrete adoption realiseres samt overgangen fra at være plejefamilie til forældre/adoptant. Den faglige støtte kan eksempelvis bestå af kurser eller undervisning. I den forbindelse kan kommunen kontakte Ankestyrelsen, som blandt andet udbyder adoptionsforberedende kurser til kommende adoptanter samt rådgivning før og efter adoption, med henblik på at lade Ankestyrelsens undervisere eller øvrige rådgivere forestå den faglige støtte til plejefamilien.

Derved gives der mulighed for, at den faglige støtte ydes af undervisere og rådgivere med specifik viden om og indsigt i forskellige adoptionsforhold. Den faglige støtte kan først iværksættes ved påbegyndelse af en sag om adoption og frem til, at der er truffet endelig afgørelse, så længe støtten vurderes nødvendig. Støtten skal tilbydes alle plejefamilier, der ønsker at adoptere deres plejebarn, uafhængigt af om adoptionen forventes gennemført med eller uden forældremyndighedsindehaverens samtykke.

Desuden skal kommunen tilbyde den fornødne faglige støtte til familier, der har adopteret et barn, der tidligere har været anbragt i pleje i familien, jf. barnets lov § 74, stk. 2.

Formålet er at støtte familien i at håndtere den ændrede rolle fra plejefamilie til adoptivfamilie og i at imødekomme barnet eller den unges behov, eksempelvis i forhold til samspillet med den oprindelige familie. Støtten skal målrettes den enkelte families konkrete situation og behov og kan for eksempel være rådgivning eller vejledning, der kan støtte adoptivfamilien i dagligdagen med at imødekomme barnets behov. Støtten kan bestå af samtaler med fagpersoner på området (adoptionsrådgivere, familieplejekonsulenter, familiebehandlere, sagsbehandlere m.v.), kurser eller undervisning, der kan støtte familien i at imødekomme barnets behov.

Den faglige støttes omfang og indhold fastsættes af kommunen på baggrund af en konkret vurdering af den enkelte adoptivfamilies behov. Det er hensigtsmæssigt, at det sker i dialog med adoptivfamilien. Behovet for faglig støtte kan variere i perioder, eksempelvis kan omfanget af støtte stige i perioder med store konflikter med barnets oprindelige forældre og falde igen, når disse er håndteret.

Familien har mulighed for at modtage faglig støtte efter barnets lov § 74, stk. 2, frem til barnet fylder 18 år.

Det fremgår af vidensindsamlingen, at plejefamilier oplever, at den supervision og sparring, plejefamilien var berettiget til, da barnet var anbragt i pleje, forsvinder i forbindelse med overgangen til adoption. Samtidig oplyser foreningen Familier for Evigt, at foreningen oplever, at mange plejefamilier tøver med at blive adoptivfamilier, da det er deres opfattelse, at adoptionen vil føre til, at de mister den støtte, plejefamilien hidtil har haft adgang til.

Tidligere plejeforældre kan altså opleve, at de som adoptanter mister den særlige støtte og hjælp, de har fået fra kommunen under barnets anbringelse, selvom de efter barnets lov § 74, stk. 2, har mulighed for at modtage særskilt faglig støtte til barnet fylder 18 år.

Herudover bortfalder kommunens betaling af vederlag og dækning af bl.a. udgifter til kost og logi til plejeforældrene med overgangen til at være adoptivfamilie.

I 2023 var 53 pct. af plejeforældre i beskæftigelse ved siden af plejefamilieerhvervet, mens 47 pct. ikke var i en anden beskæftigelse. Som nævnt tidligere kan størrelsen på vederlaget til plejefamilier variere betydeligt. I 2024 modtog plejefamilier med de 10 pct. laveste plejevederlag godt 102.000 kr., mens plejefamilierne med de 10 pct. højeste plejevederlag modtog knap 1,8 mio. kr.

3.9 Post Adoption Service

Post Adoption Service (PAS) er den internationale betegnelse for de forskellige typer vejledning, støtte og rådgivning før og efter adoptionen. Danmark er forpligtet til at tilbyde PAS gennem Haagerkonventionen af 29. maj 1993 om internationale adoptioner (Haageradoptionskonventionen). I Danmark varetages PAS-opgaven af Ankestyrelsen.

Ankestyrelsens PAS-rådgivning indeholder tilbud til både familier, børn og voksne adopterede og tilbydes ved både nationale og internationale fremmedadoptioner. Rådgivningen, der

varetages af Ankestyrelsens PAS-konsulenter med speciale i adoption, er særligt fokuseret på de udfordringer, der kan opstå som følge af en adoption.

Til en adoptionsansøger, der har fået et barn i forslag (matchning), tilbyder Ankestyrelsen tre timer gratis rådgivning, før ansøgeren tager endelig stilling til, om denne ønsker at adoptere barnet. Formålet med rådgivningen er at hjælpe den kommende adoptant med at få indblik i, hvordan barnets særlige livsvilkår op til adoptionen kan påvirke barnets behov efter adoptionen. Rådgivningen vil ikke munde ud i en skriftlig erklæring om barnets udviklingsmuligheder. Rådgiveren kan heller ikke erklære sig enig eller uenig i børnelægens vurdering, men kan alene tale om barnets udviklingsbehov og udviklingsmuligheder fra en psykologfaglig vinkel, så den kommende adoptant efterfølgende selv kan vurdere, om denne er i besiddelse af de fornødne ressourcer i forhold til det konkrete barn, der er bragt i forslag.

Når adoptanter har accepteret et matchningsforslag, skal de modtage tre timers obligatorisk rådgivning før hjemtagelsen af barnet. Den obligatoriske rådgivning er "fase 4" i undersøgelses- og godkendelsesforløbet og foretages af Ankestyrelsens PAS-konsulenter. Når barnet er hjemtaget, skal adoptanter modtage yderligere tre timers rådgivning inden for de første tre måneder efter hjemtagelsen. Formålet med denne obligatoriske rådgivning er at sikre, at adoptanterne bliver klar til den store forandring og for at kunne imødekomme de udfordringer, spørgsmål og reaktioner, der kan komme i den første tid efter adoptionen.

Herudover tilbydes alle adoptivfamilier op til 20 timers frivillig rådgivning for hvert adopteret barn. Rådgivningen kan benyttes, indtil barnet fylder 18 år. Der er endvidere mulighed for efter ansøgning til Ankestyrelsen at få yderligere rådgivning. Formålet med rådgivningen er at kunne adressere de særlige adoptionsudfordringer og spørgsmål, der kan opstå i en adoptivfamilie.

3.10 Manglende kendskab til og viden om national adoption

Svarene fra Adoption & Samfund, Familier for Evigt, Plejefamiliernes Landsforbund og viden fra myndighederne indikerer, at der er begrænset viden i samfundet om muligheden for at adoptere nationalt, og hvad det vil sige at adoptere. Adoption kan derfor for mange fremstå som kompliceret og fjernt, mens mulighederne for fertilitetsbehandling og surrogati er mere kendte.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at ca. 66 % af de adspurgte i undersøgelsen blandt familier stiftet gennem surrogataftaler oplyste, at de havde tilstrækkelig viden om adoption forud for deres beslutning om at indgå en surrogataftale.

Adoption & Samfund peger bl.a. på, at der i forhold til national adoption ses at være en forestilling om, at nationale adoptioner har lange ventelister, og at ingen børn frigives til national adoption. Yderligere anføres det, at adoptionsområdet har været præget af meget negativ medieomtale.

Det synes også at være en forholdsvis udbredt opfattelse, at de børn, der frigives til national adoption, har store vanskeligheder og et dårligt udviklingspotentiale.

Den manglende viden og usikkerhed omhandler også, hvad en national adoption indebærer i praksis. Det kan være usikkerhed om, hvilken støtte man kan få som adoptivfamilie, hvilke rettigheder man har, og hvilke udfordringer der kan opstå.

Familier for Evigt har peget på, at processen for international adoption fremstår meget tydeligere end processen for national adoption, hvor der mangler overblik over forløbet. Dette kan ifølge organisationen have betydning for søgningen mod national adoption.

Endelig skaber nogle ganske få sager, hvor et barn er frigivet til adoption af Ankestyrelsen, og domstolene efterfølgende omgør denne afgørelse, også usikkerhed om, hvorvidt adoption er en sikker vej for familiedannelse. Adoption & Samfund og Familier for Evigt har således peget på, at familierne ikke ønsker at tage et barn til sig, hvis der ikke er vished om, at adoptionen vil blive gennemført. Om end det sjældent sker, så er der som nævnt enkelte eksempler på, at domstolene omgør en afgørelse om frigivelse af et barn til adoption. Et eksempel på dette er en dom fra november 2025, hvor Vestre Landsret omgjorde frigivelsen af et to-årigt barn til adoption uden samtykke. Barnet havde på tidspunktet for dommen været midlertidigt placeret efter adoptionsloven hos de kommende adoptivforældre i ca. halvandet år.

Konkret vil en adoptivfamilie i en sådan sag kunne blive barnets netværksplejefamilie, men det betyder at barnet fortsat er anbragt efter reglerne i barnets lov, og at de biologiske forældre får forældremyndigheden over barnet tilbage. Barnets nye handlekommune vil herefter skulle træffe en ny afgørelse om anbringelse, og adoptanterne vil således herefter blive plejeforældre for barnet og ikke blive barnets forældre.

For personer, som ønsker at danne familie, ses adoption således måske slet ikke som en relevant mulighed eller kan virke så usikkert, at det ikke er en vej at gå.

4. Mulige løsninger

I dette afsnit beskrives arbejdsgruppens forslag til initiativer til imødegåelse af manglen på adoptanter til national adoption. Det er vigtigt at understrege, at forslagene i arbejdsgruppens optik er relevante, og at det for nogle af de personer, der måtte overveje adoption, vil kunne gøre en forskel. Men samtidig er der ingen garanti for, at initiativerne vil medføre en større tilgang af adoptanter.

Ud over den viden om og indsigt i adoptionsområdet, der er repræsenteret i arbejdsgruppen, bygger forslagene på den gennemførte vidensindsamling, herunder møder med relevante aktører og organisationer på området, samt drøftelser med referencegruppen.

Forslagene skal ses i lyset af de dilemmaer, der indledningsvist er ridset op i rapporten. Hvor det basale hensyn er barnets bedste, men hvor hensynet til barnets bedste samtidig er at skabe de bedste forudsætninger for tilknytning til den nye familie og at sikre barnets hele historie og dermed også en form for tilknytning eller kendskab til den oprindelige familie. Endvidere skal barnets bedste og behov ses i et fremtidsperspektiv ud fra de oplysninger, der er til rådighed på tidspunktet for adoptionen.

Hertil kommer betydningen af de forskellige former for adoption og deraf følgende forskellige krav og forudsætninger rettet mod adoptanterne. Ligesom der kan være flere professionelle aktører involveret i et adoptionsforløb, som hver især er tillagt forskellige kompetencer, og hvis rum for at varetage barnets bedste igen er undergivet en række retlige bindinger, der skal respekteres. Her er ikke mindst retten til respekt for privatliv og familieliv efter EMRK art. 8 med til at definere mulighederne.

Der er forslag, der er relativt lette at implementere, mens der er andre, som er vanskeligere at virkeliggøre, fordi de griber mere grundlæggende ind i tilrettelæggelsen af adoptionsområdet.

Med analysen er det forsøgt at afdække mulige årsager til, hvorfor adoption ikke tilvælges som en mulighed for familiedannelse, herunder særligt i forhold til national adoption. Analysen har ikke kunnet pege på et entydigt svar på, hvorfor der er sket en nedgang i antallet af adoptanter til nationale adoptioner.

Der er fra forskellig side peget på manglende kendskab til og viden om muligheden for at adoptere nationalt som en årsag til det faldende antal adoptanter.

Spørgeskemaundersøgelsen blandt familier stiftet på baggrund af en surrogataftale peger endvidere på et grundlæggende ønske om at være forbundet til det kommende barn gennem genetik og at kunne være en del af processen helt fra start, dvs. før barnets tilblivelse. Delta-gerne i undersøgelsen peger også på, at det tidsmæssige forløb i en adoption kombineret med egen alder er en udfordring. Mange af de adspurgte har forud for beslutningen om

surrogati forsøgt fertilitetsbehandling, ligesom en del par ikke var bekendte med mulighederne for at adoptere.

Herudover nævner flere, at de ikke kunne godkendes som adoptanter som følge af deres helbred og allerede derfor valgte at søge familiedannelse på anden måde.

I forlængelse heraf bemærkes, at det også på baggrund af andelen af adoptanter, der takker nej til et barn i forslag, kunne se ud som om, at forestillinger om barnets udviklingspotentiale og potentielle udfordringer knyttet hertil har betydning for de kommende adoptanter.

En anden central udfordring synes at være det øgede fokus på barnets kontakt til de oprindelige forældre, hvor dette element i adoptionen og debatten knyttet hertil skaber usikkerhed hos adoptanterne, der samtidig kan have vanskeligt ved at forstå, hvorfor kontakt er i barnets interesse.

Endelig synes det samlede adoptionsforløb og de mulige udfordringer både før og efter adoptionen i sig selv at blive opfattet som uoverskueligt og utrygt. Det kan også have betydning for valget mellem adoption og andre måder at stifte familie på. Der efterspørges således generelt støtte – både fra adoptanter, organisationer og de børnesagkyndige psykologer, der på forskellig vis møder adoptivfamilierne. Behovet for god forberedelse på at adoptere samt behovet for støtte og rådgivning efter adoptionen til den nye familiedannelse synes at være centralt.

Samtidig viser vidensindsamlingen også, at de forskellige centrale hensyn i adoptionssystemet til tider kan komme i konflikt med hinanden og dermed vanskeliggøre håndteringen af udfordringerne.

På baggrund af analysen kan der således peges på forskellige greb til at understøtte kommende adoptanter bedst muligt og forbedre rammerne for at adoptere og dermed måske fremme ønsket om adoption.

Nedenfor fremgår en oversigt over arbejdsgruppen forslag til initiativer.

Initiativer til styrkelse af adoptionsområdet

- Informationskampagne
- Oprettelse af en rådgivnings- og vejledningsfunktion
- Yderligere PAS-rådgivning og støtte til familien og barnet
- Tilbud om løbende opfølgning til adoptanter
- Ændring i behandlingen af samværssager efter forældreansvarslovens § 20 a
- Ændring af alderskravene til adoptanterne

-
- Forenkling af plejefamiliers mulighed for at ansøge om at adoptere deres plejebarn
 - Fri proces til behandling af sagen i familieretten
 - Omstillingsydelse til plejefamilier
-

4.1 Bedre kendskab til og viden om national adoption

Som beskrevet er det muligvis ikke tilstrækkeligt kendt, at national adoption reelt er en mulig vej til familiedannelse, der kan realiseres inden for en overskuelig tid.

Den manglende viden eller forestillingerne går således på, at nationale adoptioner har lange ventelister, at ingen børn frigives til national adoption og at de børn, der måtte blive frigivet til national adoption, har store vanskeligheder og et dårligt udviklingspotentiale. Denne opfattelse af området, er kendt af adoptionsmyndighederne.

Den manglende viden og usikkerhed omhandler også behov for overblik over adoptionsprocessen og forløbet og viden om, hvad en national adoption indebærer i praksis, bl.a. i forhold til adgang til støtte som adoptivfamilie.

I lyset heraf vurderes det relevant at iværksætte en målrettet informationsindsats for at udvide viden om muligheden for at adoptere nationalt. Det kan være i form af en samfundskampagne, der for det første skaber opmærksomhed omkring behovet for adoptanter til at tage del i omsorgen for udsatte børn og sætter fokus på mulighederne for at adoptere nationalt. Men som også tydeliggør, at det faktisk er muligt at adoptere nationalt, og som samtidig skaber tydelighed omkring national adoption, herunder i forhold til børnenes behov og udviklingspotentiale.

Et opmærksomhedspunkt for en eventuel informationsindsats vil være at nå eventuelle adoptanter allerede, når de afsøger mulighederne for familiedannelse. Tidligere adoptanters erfaringer omkring adoptionsforløbet ved national adoption kan ligeledes være relevant at bringe ind i informationskampagnen. Yderligere kan det være relevant at nå ud med viden om, at par af samme køn ligeledes har mulighed for at adoptere nationalt.

Adoptionsnævnet har peget på, at det som led i en informationsindsats vil være relevant at inddrage de praktiserende læger og offentlige fertilitetsklinikker. Ligesom det vil være relevant at rette henvendelse til Dansk Selskab for Almen Medicin.

Informationskampagnen vil f.eks. kunne bestå af informationsmøder hos myndighederne, artikler og podcasts.

På mødet den 21. januar 2026 var der blandt deltagerne generel enighed om, at en informationskampagne kan være relevant for at øge kendskabet til og muligheden for at adoptere.

Der er tidligere gennemført en landsdækkende samfundskampagne, der satte fokus på, at trivsel og positiv udvikling for børn og unge i udsatte positioner er et ansvar, alle skal være med til at løfte. Kampagnen blev gennemført af Social- og Boligstyrelsen fra uge 40 i 2023 frem til medio 2024. Formålet med kampagnen var bl.a. at sætte fokus på de forskellige måder, man som borger kan bidrage på – som enten plejeforælder, netværksplejeforælder, støtteperson til anbragte børn og unge eller som adoptivforælder.

På baggrund af analysen er det vurderingen, at der trods den tidligere kampagne er behov for at sætte fokus særligt på området for national adoption, herunder om muligheden for at adoptere nationalt og med oplysning om adoptionsprocessen.

Etablering af en informationskampagne

Det foreslås, at der iværksættes en informationsindsats for at udbrede viden om muligheden for at adoptere nationalt. Formålet med kampagnen er at skabe opmærksomhed omkring muligheden for at adoptere og behovet for adoptanter. Samtidig kan der udbredes viden om processen for at adoptere og mulighederne for støtte.

4.2 Bedre støtte til adoptivfamilier

Det fremgår af vidensindsamlingen, at det både for plejefamilier og andre mulige adoptanter kan være en hindring i forhold til ønsket om at adoptere, at de oplever, at der ikke er garanti for støtte og rådgivning i forbindelse med adoptionen. Der efterspørges således fra flere sider adgang til støtte både i begyndelsen af det nye liv som adoptivfamilie, men også gennem hele barnets opvækst.

Vidensindsamlingen til brug for analysen peger på, at der er behov for en støtteordning for adoptivfamilier, så familierne ikke oplever at stå alene med børn, som kan have komplekse behov efter adoptionen. Indførelse af en sådan støtte vil understøtte, at en adoption er en social sag, som adoptanterne løfter i en privatretlig ramme.

Tidligere plejeforældre kan opleve, at de som adoptanter mister den særlige støtte og hjælp, de har fået fra kommunen under barnets anbringelse. Ved overgangen til at være adoptivfamilie ophører kommunens betaling af vederlag og dækning af bl.a. udgifter til kost og logi til plejeforældrene, hvorfor nogle plejefamiliers økonomi vil ændre sig markant ved overgangen. Der kan således også være tilfælde, hvor den tidligere primære plejeforælder vil skulle finde et nyt job. Plejefamiliernes Landsforening peger på, at nogle plejefamilier kan have reservationer ved at adoptere, idet de ikke har råd til at miste den indtægt, de får som plejefamilie, da indtægten gør, at de ikke er økonomisk afhængige af at skulle arbejde ved siden af erhvervet som plejefamilie.

For adoptanter, som ikke har været barnets plejefamilie, peges på, at de udfordres af, at de skal varetage omsorgen for et barn, som kan have komplekse behov grundet barnets tidligere opvækstforhold. Samtidig har de typisk ikke tidligere været i kontakt med det sociale

system og er derfor usikre på, hvilke muligheder der er for at få støtte til barnet og familien, f.eks. via barnets lov.

Udfordringerne for adoptanterne kan opstå allerede i forbindelse med en midlertidig placering af barnet under behandling af sagen ved domstolene. I forbindelse med en midlertidig placering overdrages forældremyndigheden over barnet til adoptanterne, men forældreskabet er fortsat hos barnets biologiske forældre, der således fortsat er registreret som forældre til barnet i forskellige systemer, herunder i CPR.

I forbindelse med en midlertidig placering/en adoption vil barnet blive flyttet til en ny bopælskommune. Adoptanterne opfordres derfor til at orientere den pågældende kommune om, at barnet er i midlertidig placering hos dem. Formålet er bl.a. at sikre, at de mulige adoptanter som forældremyndighedsindehavere modtager relevant information fra kommunen, eksempelvis i forhold til valg af daginstitution, sundhedsoplysninger og andet. På den måde undgås det, at oplysninger sendes til barnets biologiske forældre, som stadig er registreret som forældre. Ikke desto mindre sker det, at der skrives til de biologiske forældre. Det er adoptanternes ansvar selv at tage kontakt til kommunen, sundhedsvæsen og øvrige relevante aktører samt at videregive oplysninger om, at de har et barn i midlertidig placering. De praktiske problemer i denne første periode i adoptivfamilien kan være udfordrende og ressourcekrævende for adoptanterne. Hertil bemærkes det, at ved en adoption uden samtykke kan det være særligt væsentligt for adoptanterne, at deres anonymitet bevares.

Oprettelse af en rådgivnings- og vejledningsfunktion – én samlet indgang for adoptanterne

Flere af de adspurgte organisationer peger på, at der er behov for en gennemgående person for adoptivfamilien, som kan give støtte og rådgivning til både adoptanter og barnet, helt indtil barnet fylder 18 år. Samtidig peger Adoption & Samfund på, at der er behov for, at denne person ikke skal være tilknyttet barnets nye bopælskommune, men skal være en uafhængig myndighed.

Det kan i lyset heraf overvejes at etablere en særlig statslig funktion, som adoptanter og barnet løbende kan kontakte for rådgivning og vejledning om adoptionsrelaterede udfordringer. Der skal være mulighed for at få rådgivning, indtil barnet fylder 18 år.

Funktionen vil kunne vejlede og rådgive adoptivfamilien, herunder vejlede familien om andre støttetilbud. Funktionen vil også kunne hjælpe med at skabe et overblik over forhold vedrørende barnet m.v., som skal bringes på plads i barnets første periode i familien, bl.a. i forhold til barsel eller indmeldelse i institution. Endelig vil funktionen kunne tilbyde at koordinere kontakten til andre myndigheder for adoptivfamilien, eksempelvis vedrørende informationer om barnet samt den særlige juridiske situation adoptanter står i, når de får barnet i midlertidig placering efter adoptionslovens § 32 a.

I forlængelse heraf kan kommunerne forpligtes til at tilbyde familien et møde, hvor de kan yde vejledning, om den støtte kommunen kan tilbyde. Et element i funktionens opgavevaretagelse vil således være at sikre, at barnets nye handlekommune bliver bekendt med familierne og tager kontakt for at give relevant vejledning. På den måde understøttes også, at

kommunen får kendskab til, at der er kommet et barn til kommunen, som i nogle tilfælde også over tid vil kunne få behov for støtte m.v.

Funktionen vil fungere som en samlet indgang for adoptanter i forhold til forskellige adoptionsrelaterede problematikker. Formålet med funktionen vil være at rådgive adoptanterne i mødet med myndigheder og sikre, at adoptanterne guides og støttes i kontakten. Herunder vil funktionen kunne bygge bro videre til for eksempel tilbuddet om PAS-rådgivning, hvis det vurderes, at familien har brug for adoptionsrelateret støtte fra en PAS-konsulent.

Funktionen kan for eksempel oprettes i Ankestyrelsen, som i dag varetager en række borgerrettede opgaver på adoptionsområdet, herunder PAS-rådgivning, eller under VISO, der i forvejen besidder særlig adoptionsretlig viden i forbindelse med, at de varetager særlige rådgivningsforløb til kommunerne i forbindelse med adoption uden samtykke. Rådgivning m.v. vil kunne ske telefonisk eller på anden vis, afhængigt af hvad der vurderes mest hensigtsmæssigt i den konkrete situation.

Afslutningsvist bemærkes det, at kommunerne efter barnets lov § 74, stk. 2, er forpligtet til at yde fornøden faglig støtte til plejefamilier, der har adopteret et plejebarn, frem til barnet fylder 18 år. Der ses således allerede at være en ikke ubetydelig adgang til faglig støtte til disse adoptivfamilier.

På mødet den 21. januar 2026 var der generel enighed om, at det kan være relevant at etablere en rådgivnings- og vejledningsfunktion, som adoptivfamilien kan henvende sig til. Samtidig blev det fremhævet, at ikke alle adoptivfamilier ønsker at blive betragtet som en socialsag efter adoptionen, men bare en familie. Der blev således peget på, at det derfor er vigtigt, at der er tale om et specifikt adoptionsrelateret tilbud, og adskilt fra de almindelige kommunale tilbud. Endvidere var der et vist forbehold i forhold til, om opgaven kan løftes i et kommunalt system, der i forvejen opleves som presset.

Oprettelse af en rådgivnings- og vejledningsfunktion

Det foreslås, at der oprettes en telefonisk rådgivnings- og vejledningsfunktion, som adoptanter og adopterede kan rette henvendelse til for nærmere rådgivning og vejledning. Funktionen vil være én samlet indgang for adoptanter, hvor der ud over vejledning og rådgivning kan foretages koordinering med andre myndigheder om forskellige adoptionsretlige problematikker.

Yderligere rådgivning og støtte til familien og barnet i Ankestyrelsens PAS-tilbud

De børnesagkyndige psykologer peger på, at mange bortadopterede børn først vil udvikle mulige vanskeligheder senere i barndommen, ligesom Børnerådet fortæller om, at adopterede oplever udfordringer, når de bliver teenagere. En del af de adoptionsrelaterede udfordringer kan derfor udvikle sig løbende i barnets opvækst og kan variere afhængigt af barnet og familien.

For at imødekomme behovet for støtte kan det overvejes at indføre hjælp i form af yderligere rådgivning fra Ankestyrelsens PAS-konsulenter. Denne støtte vil indebære et fleksibelt

rådgivningstilbud til både barnet og adoptanterne, som de kan bruge, når der opleves behov herfor.

Som anført i afsnit 4.10 *Post Adoption Service* tilbyder Ankestyrelsen på nuværende tidspunkt 20 timers rådgivning for hvert adopterede barn. Rådgivningen kan benyttes, indtil barnet fylder 18 år, og det er frivilligt, om familien ønsker at gøre brug af de 20 timers rådgivning. Familier, som har adopteret gennem fremmedadoption, har i forvejen været i kontakt med Ankestyrelsens PAS-konsulenter i forbindelse med godkendelsesforløbets obligatoriske fase 4 omkring hjemtagelse af barnet.

Tilbuddet omfatter ikke familier, som har adopteret gennem familieadoption, og således heller ikke plejefamilier. Disse familier tilbydes således ikke rådgivning via Ankestyrelsens PAS-tilbud.

Det kan overvejes at afsætte yderligere timer til, at adoptivfamilier og børn kan anvende Ankestyrelsens PAS-konsulenter i et mere fleksibelt tilbud. Konsulenterne har speciale i adoption og de særlige udfordringer, som en adoptivfamilie kan opleve i forbindelse med barnets opvækst. Yderligere specialiserede rådgivningstimer vil kunne styrke den samlede støtte til adoptivfamilier. Herudover kan det overvejes, om plejefamilier, som har adopteret deres plejebarn, skal tilbydes PAS-rådgivning på samme vilkår, som adoptivfamilier ved en fremmedadoption.

Et sådant initiativ understøttes af de børnesagkyndige psykologers oplysninger om, at adoptivfamilier behøver relationel og følelsesmæssig støtte, og at adoptivfamilier har brug for specialiseret vejledning i, hvordan de støtter det konkrete adoptivbarns udvikling. En sådan rådgivning og vejledning vil Ankestyrelsen PAS-konsulenter kunne tilbyde familien.

På mødet den 21. januar 2026 var der generel enighed om, at yderligere PAS-rådgivning til adoptivfamilien kan være til stor gavn. Der blev fra nogle udtrykt et ønske om et mere fleksibelt tilbud, som familien kan anvende løbende. Samtidig blev der peget på gode erfaringer med den eksisterende PAS-rådgivning, hvor PAS-konsulenter opleves at have stærke faglige kompetencer og et kendskab til de følelsesmæssige og særlige adoptionsrelaterede udfordringer, som adoptivfamilier står overfor.

Yderligere rådgivning og støtte til familien og barnet

Det foreslås, at Ankestyrelsens tilbud om PAS-rådgivning udvides, så familier kan modtage yderligere rådgivning.

Fortællingen om barnets liv og løbende opfølgning til adoptanter

Det kan yderligere overvejes at indføre et tilbud om løbende opfølgning til adoptanter. Tilbuddet kan indebære besøg fra Familieretshuset, hvor adoptanterne kan modtage eventuel rådgivning. Ved besøget kan der samtidig udarbejdes en kort beskrivelse af barnet, der kan videregives i anonymiseret form til de biologiske forældre.

Det følger af adoptionsbekendtgørelsens § 46, at Familieretshuset skal tilbyde adoptanterne vejledning og hjemmebesøg, efter at barnet er hjemtaget. På nuværende tidspunkt tilbyder Familieretshuset et frivilligt hjemtagelsesbesøg kort efter hjemgivelsen. På mødet kan Familieretshusets medarbejder svare på eventuelle spørgsmål fra adoptanter og vejlede dem. Samtidig kan der videregives en anonymiseret beskrivelse af barnets biologiske forældre til adoptivfamilien.

Herudover foretager Familieretshuset et obligatorisk hjemmebesøg hos familien inden for et år efter hjemtagelsen. På baggrund af mødet udarbejder Familieretshuset en opfølgingsrapport, der videregives i anonymiseret form til de biologiske forældre.

Opfølgingsrapporten kan bl.a. indeholde oplysninger om barnets udvikling og adfærd i familien, barnets følelsesmæssige tilknytning til forældre og øvrige omgivelser samt barnets familieforhold. Det kan også være relevant at beskrive barnets skole- og institutionsforløb, fritidsliv og venskaber samt eventuelle større begivenheder eller andre forhold, der har betydning for barnets trivsel og udvikling.

I det eksisterende system udarbejder Familieretshuset således en opfølgingsrapport ét år efter, at barnet er adopteret. Herefter bliver adoptanterne bedt om at udarbejde anonymiserede opfølgingsrapporter om barnet cirka hvert tredje år, frem til barnet fylder 16 år. Rapporterne skal sendes til Adoptionsnævnet, som herefter tilbyder barnets biologiske forældre at få tilsendt en kopi af rapporterne.

Som anført kan det overvejes at indføre et tilbud om løbende opfølgning til adoptanterne. Tilbuddet ville kunne placeres i forlængelse af det obligatoriske hjemmebesøg efter et år, og ville kunne tilbydes i intervaller, f.eks. når barnet er 3 år, 5 år, 7 år og 10 år.

På baggrund af møderne vil der kunne udarbejdes en anonymiseret beskrivelse af barnet i et samarbejde mellem Familieretshuset og adoptanterne, og eventuelt barnet. Dette vil kunne understøtte barnets fortælling om sit eget liv og vil delvist kunne imødekomme de biologiske forældres ønske om kontakt og viden om barnets liv. Opfølgningen vil således kunne etablere en bro for barnet til barnets samlede historie.

Endvidere bemærkes, at sådanne opfølgingsbesøg vil kunne understøtte muligheden for relevant rådgivning til adoptivfamilien. Samtidig kan det understøtte udbyttet af den PAS-rådgivning, som adoptivfamilien kan få, indtil det adopterede barn fylder 18 år.

På nuværende tidspunkt fastsætter familieretten oftest samvær i form af anden kontakt. Her skal adoptanterne udarbejde breve og fremsende billeder af barnet til de biologiske slægtninge. Ved at indføre et tilbud om løbende besøg vil det i stedet være Familieretshuset, som skal varetage opgaven med at udarbejde en kort beskrivelse af barnet, fremfor at det pålægges adoptanterne. Der ville være tale om et tilbud til adoptanterne og således et tiltag, der baserer sig på frivillighed.

På mødet den 21. januar 2026 gav deltagerne udtryk for et vist forbehold over for initiativet, da det for nogle adoptanter vil kunne opfattes som "kontrol". Der var dog generel enighed om, at det kan være relevant at etablere et tilbud til adoptivfamilier med løbende opfølgning

og hjemmebesøg. Samtidig blev det af nogle fremhævet, at hjemmebesøgene bør foretages af en fagperson, som familien i forvejen har kendskab til, eksempelvis den PAS-rådgiver, som familien eventuelt har tilknyttet, og at ordningen således forankres i regi af PAS-tilbudene.

Tilbud om løbende opfølgning til adoptanter

Det kan overvejes, at indføre et tilbud om løbende opfølgning til adoptanter, hvor Familieretshuset foretager hjemmebesøg hos familien. Tilbuddet tilbydes i intervaller, f.eks. når barnet er 3 år, 5 år, 7 år og 10 år. På baggrund af møderne vil der udarbejdes en anonymiseret beskrivelse af barnet, der kan videregives til de biologiske forældre.

4.3 En helhedsorienteret tilgang til barnets og de oprindelige forældres ret til kontakt

Den gennemførte vidensindsamling indikerer, at barnets biologiske slægtnings ret til kontakt til barnet efter adoptionen skaber usikkerhed og utryghed for de kommende adoptanter, og at usikkerheden også kan være medvirkende i forhold til, at man vælger national adoption fra.

Flere adoptanter er ifølge vidensindsamlingen åbne over for og har forståelse for vigtigheden af kontakten, når de er i godkendelsesforløbet. Men når adoptionen bliver en realitet, kan det være vanskeligt at balancere dette med behovet for at skabe ro til tilknytningen mellem dem og barnet i den nye familie.

Sagsforløbet kan skabe stor usikkerhed for adoptanterne og således være en belastning. Samtidig kan myndighedsrammen om sagen, hvor afgørelsen træffes af en dommer i familieretten, opleves som skræmmende og konfliktoptrappende.

Endelig kan italesættelsen af samvær efter adoption i pressen m.v. understøtte en opfattelse af, at der har udviklet sig en praksis, hvorefter der altid fastsættes et egentligt samvær, uanset at dette ikke er tilfældet.

Retten til kontakt til de oprindelige slægtninge er som nævnt beskyttet af EMRK art. 8. Uanset at bekymringen for den mulige kontakt med barnets oprindelige slægt for nogle måtte være en grund til ikke ville adoptere nationalt, er det ikke muligt at fjerne muligheden for at fastsætte kontakt eller samvær, herunder heller ikke i en periode af barnets liv.

Et tiltag kunne være at ændre processen og rammerne for behandlingen af sager efter forældreansvarslovens § 20 a om kontakt eller samvær med barnets oprindelige slægt.

For at skabe mere tryghed for familierne i processen og for at skabe rammer, der er egnede til at sikre, at hele barnets livshistorie kan rummes og sikre en helhedsorienteret løsning, som er til barnets bedste, og samtidig inddrager adoptanterne og de oprindelige forældres ønsker, kan det overvejes, at disse sager fremover afgøres og afsluttes i Familieretshuset. Dette vil også omfatte fx sager om kontakt efter en stedbarnsadoption.

Derved forenkles processen, og mulighederne for at forbedre støtten til adoptanterne øges, samtidig med at det konfliktoptrappende element, som domstolene opleves at være, fjernes fra processen. Familieretshusets afgørelse vil dog, som Familieretshusets øvrige afgørelser på det familieretlige område, kunne indbringes til prøvelse i familieretten.

I Familieretshuset bliver familien i komplekse sager (§ 7-sager) typisk mødt af et tværfagligt team med både juridiske og børnesagkyndige kompetencer, som kan vejlede familien helhedsorienteret i forhold til det konkrete barns bedste. Dette tværfaglige team vil kunne følge familien helt frem til en afgørelse og løbende rådgive og vejlede om barnets bedste og sagens mulige udfald. Familieretshuset har også de fornødne kompetencer til at kunne danne rammen om overvåget samvær/kendesamvær, hvor det er den bedste løsning for barnet.

Samtidig er Familieretshuset den første indgang i alle adoptionssager, idet adoptanterne skal gennem et undersøgelses- og godkendelsesforløb. Familieretshuset besidder derfor også en helt særlig adoptionsfaglig viden, der kan inddrages i behandlingen af sagen om samvær, ligesom adoptanterne allerede i forbindelse med undersøgelses- og godkendelsesforløbet vejledes om barnets ret til samvær med sin biologiske familie. Dette vil kunne skabe bedre forståelse for både adoptanter og barnets biologiske familie i forhold til mulighederne for samvær.

Forløbet i Familieretshuset kan tilrettelægges sådan, at adoptanterne, efter barnets oprindelige familie har søgt om fastsættelse eller ændring af samvær, indledningsvist indkaldes til et møde, hvor Familieretshusets børnefaglige, adoptionsfaglige og juridiske kompetencer er repræsenteret, så der bedst muligt kan gives vejledning til adoptanterne om praksis for samvær og vurderingen af barnets bedste, herunder også i forhold til retten til og vigtigheden af kendskab til egen historie.

Herefter vil adoptanterne og ansøgerne, barnets oprindelige familie, kunne indkaldes til et møde. Mødet vil som udgangspunkt afholdes som et fælles møde, men kan efter en konkret vurdering, hvis særlige forhold taler herfor, indkaldes som separate møder.

Hvis der ikke opnås enighed og forståelse for samværet i forbindelse med mødet, vil Familieretshuset kunne fortsætte belysning af sagen med henblik på at træffe en skriftlig afgørelse i sagen. Familieretshuset kan i forbindelse med belysning af sagen vurdere, om det er gavnligt at indkalde til endnu et møde med adoptanterne eller et fælles møde.

I evalueringen af den familieretlige reform fra januar 2025 blev det af de adspurgte forældre fremhævet, at familieretten opleves effektiv, men mindre vidende om børne- og familiemæssige forhold end de medarbejdere, som familierne møder i Familieretshuset. Analyser baseret på registerdata viste endvidere, at sager, der afsluttes i retten, mindst lige så ofte vender tilbage til Familieretshuset året efter det aktuelle sagsforløb, som sager, der afsluttes i Familieretshuset. Samtidig forlænges sagsbehandlingstiden væsentligt, når sagen skal indbringes for familieretten til afgørelse. Fundene i evalueringen synes at understøtte, at sager efter § 20 a afsluttes i Familieretshuset.

Samtidig kan det overvejes at etablere administrative retningslinjer for minimumskontakten mellem barnet og dets oprindelige familie, således at der skabes et udgangspunkt for kontakten eller samværet – hvis det er bedst for barnet – som adoptanterne allerede i forbindelse med godkendelsen som adoptant kan forholde sig til, og endnu mere konkret når matchningen sker. Sådanne retningslinjer vil givetvis kunne medvirke til at dæmme op for eller fjerne eventuelle bekymringer og misforståelser om, at udgangspunktet for en kontakt vil svare til omfanget af samvær i brudte familier. Retningslinjer vil således kunne medvirke til at fjerne usikkerhed om, hvad man som adoptivfamilie kan forvente og skal indstille sig på.

Eventuelle retningslinjer ville skulle tage afsæt i den eksisterende praksis og samtidig kunne understøtte et fremtidigt behov hos barnet for kendskab til egen historie og/eller kontakt.

Som anført i afsnit 2.6 *Barnets mulighed for kontakt med de oprindelige forældre* er der ikke en fast praksis for fastsættelse af samvær efter forældreansvarslovens § 20 a, men retten fastsætter dog ofte såkaldt "anden kontakt" i form af årlige skriftlige statusbeskrivelser af barnet og eventuelle fotos/videoer af barnet, og der gives ofte afslag på fysisk samvær med en begrundelse ud fra barnets bedste. Der er således sjældent tale om fysisk samvær, men udveksling af oplysninger om barnets forhold.

Samværet kan eksempelvis beskrives som samvær i form af anden kontakt, f.eks. som årlige rapporter om barnets udvikling, udveksling af billeder eller fastsættelse af kendesamvær med lav hyppighed. Det vil skulle tydeliggøres, at samværet kun fastsættes, hvis det er til barnets bedste og ud fra en individuel vurdering af barnets behov.

Samtidig er det vigtigt at holde sig for øje, at udviklingen i retning af et større fokus på retten til kontakt og understøttelse af denne ret har betydning for mulighederne for at holde fast i lovgivningens nuværende udgangspunkt om anonyme adoptioner.

Hertil bemærkes, at dialogen med Adoption & Samfund, de børnesagkyndige psykologer, Børns Vilkår og Børnerådet tydeliggør et ønske om at gøre op med udgangspunktet om anonyme adoptioner og sikre, at udgangspunktet er åbenhed i adoptionssager – dog sådan at der konkret kan gennemføres anonyme adoptioner, hvis det vurderes at være bedst for barnet i den konkrete situation.

En sådan ændring vil dog også – i hvert fald indledningsvist – kunne have den modsatte effekt og medføre, at endnu færre ønsker at adoptere. Det vil således kræve grundige overvejelser, der også vil skulle omfatte internationale adoptioner, sådan at tilgangen i forhold til anonymitet er den samme. Der er således ikke på nuværende tidspunkt arbejdet videre med dette ønske, da der er tale om en mere grundlæggende ændring af adoptionssystemet, som ligger uden for denne analyses kommissorium at behandle.

Organisationen Familier for Evigt har også anført, at en model for "åben" eller "kendt" adoption, hvor kontakt og samvær sker efter faste retningslinjer med pædagogisk og psykologisk støtte, kan være et skridt mod et mere balanceret system.

Endelig er det vurderingen, at det vil være hensigtsmæssigt at ændre ordlyden i forældreansvarslovens § 20 a, så den i højere grad afspejler praksis på området. Formålet med

ændringen ville være at sikre, at det ikke utilsigtet signaleres, at der er tale om samvær, som det i øvrigt kendes i forældreansvarsloven, men at det i højere grad vedrører retten til kendskab til sine oprindelige slægtninge, herunder med mulighed for kontakt. Som anført fastsætter retten sjældent fysisk samvær i disse sager, men fastsætter i vidt omfang kontakt i form af årlige statusbeskrivelser.

På mødet den 21. januar 2026 var der blandt deltagerne generelt en positiv holdning til forslaget. Det blev dog påpeget, at eventuelle klager vil blive behandlet af familieretten, og at sagerne således i sidste ende alligevel vil komme over i domstolssystemet. Der var samtidig blandt mange enighed om, at en øget åbenhed i adoption vil være positivt.

Etablering af en helhedsorienteret tilgang til barnets og de oprindelige forældres ret til kontakt i Familieretshuset

Det foreslås, at der etableres en mulighed for at Familieretshuset træffer afgørelse i sager om kontakt mellem barnets og dets oprindelige slægtninge efter forældreansvarslovens § 20 a. Afgørelsen træffes på baggrund af en helhedsorienteret tilgang, hvor adoptanter og de oprindelige slægtninge er blevet mødt af et tværfagligt team med juridiske, børnefaglige og adoptionsfaglige kompetencer. Initiativet vil understøtte et helhedsorienteret men samtidigt mindre komplekst forløb for de involverede parter.

Samtidig foreslås det, at der etableres retningslinjer for minimumskontakten således at der skabes et udgangspunkt for kontakten. Det centrale i behandlingen af sagen vil fortsat være det konkrete barns bedste.

Initiativet vil nødvendiggøre en ændring af bl.a. forældreansvarsloven og lov om Familieretshuset.

4.4 Ændring i kravene for godkendelse som adoptant

Det er nærliggende at overveje, om man kan lempe kravene for at blive godkendt som adoptant.

Som det fremgår af afsnittet om barnets behov, vil de udfordringer som børnene har med sig, ikke sjældent blive hos barnet gennem opvæksten, eventuelt med skiftende udtryk. Adoptanter kan således opleve at skulle varetage en særligt støttende forældreopgave længere end andre forældre.

Det kræver således alt andet lige særlige ressourcer at adoptere. I lyset heraf og ud fra hensynet til barnet vurderes det ikke hensigtsmæssigt generelt at lempe ressourcekravene til kommende adoptanter.

Det kan dog overvejes at se nærmere på alderskravet til kommende adoptanter, hvor andre modtagerlande typisk opererer med et alderskrav på 45 år mod det danske krav på 42 år.

Ændring af alderskravene

Dialogen med de børnesagkyndige psykologer og Adoption & Samfund peger også på en generel åbenhed for at hæve alderen. Til spørgsmålet om at hæve alderskravene har de

børnesagkyndige psykologer oplyst, at alder hos adoptanterne ikke vurderes som et problem, men at det er evnen til at varetage omsorgen for barnet, der skal vægtes højere.

Befolkningen bliver generelt ældre og er generelt sundere længere op i livet end tidligere. Således er middellevetiden fra 2000 til 2024 steget fra 74,3 år til 79,9 år for mænd og fra 79 år til 83,7 år for kvinder, jf. Danmarks Statistik. Det kan derfor være relevant generelt at overveje, om alderskravet bør revurderes. Formålet med de nuværende aldersregler er at sikre, at adoptanterne under hele barnets opvækst har de fornødne ressourcer til at tage sig af barnet og har lyst og evne til at tage del i barnets leg og øvrige aktiviteter samt forsøge at sikre, at barnet ikke oplever endnu et tab af omsorgspersoner før det fyldte 18. år.

Det følger af adoptionsbekendtgørelsen, at det er en betingelse for at blive godkendt som adoptant, at ansøgerens alder på ansøgningstidspunktet ikke overstiger barnets alder med mere end 42 år. Under hensyn til, at gennemsnitsalderen på de fleste børn, der frigives til nationale adoptioner i Danmark, i 2024 var 12,9 måneder, medfører dette, at adoptanter over 43 år sjældent vil få mulighed for at adoptere.

Det kan derfor overvejes at ændre alderskravet sådan, at adoptantens alder ikke må overstige barnets alder med mere end 45 år. Dette vil også afspejle de alderskrav, der er til kvinder i fertilitetsbehandling. Det følger af lov om assisteret reproduktion, at assisteret reproduktion ikke må finde sted i tilfælde, hvor kvinden er ældre end 45 år. Der er ikke i loven fastsat alderskrav på mænd, hvis partner er i fertilitetsbehandling.

På nuværende tidspunkt er det et krav, at par, der søger om at blive godkendt som adoptanter, begge skal opfylde alderskravet på 42 år. Det kan overvejes, om der kan ske en differentiering, således at kravet alene gælder for den ene part, når ansøgerne er et par. I sådanne tilfælde vil kravet på 45 år fortsat kunne være gældende for den yngste ansøger, mens det kunne overvejes, at den ældste ansøger maksimalt må være 50 år ældre end adoptivbarnet.

På nuværende tidspunkt kan der dispenseres i forhold til den maksimale aldersforskel på 42 år, hvis der foreligger særlige omstændigheder. Herved kan en godkendelse forlænges, indtil ansøgerens alder overstiger barnets alder med mere end 47 år.

Det kan endvidere overvejes, om der tilsvarende skal indføres en mulighed for at dispensere, hvis alderskravet ændres til 45 år. Dispensationen kan følge den nuværende dispensationsmulighed, hvorefter godkendelsen efter særlige omstændigheder kan forlænges med op til fem år. Herefter kan godkendelsen forlænges, indtil ansøgerens alder overstiger barnets alder med 50 år.

En generel ændring i alderskravet vil også afspejle den praksis, der er i en række andre lande, bl.a. Norge, Sverige, Belgien og Holland, hvor der maksimalt må være 45 års aldersforskel på begge ansøgere og barnet. På nuværende tidspunkt foretages der kun en differentiering i alderskravene i Spanien og Italien, hvor der maksimalt må være 45 års aldersforskel på den yngste af adoptanterne og barnet. Den anden forælders alder er underordnet. Det bemærkes i forlængelse heraf, at gennemsnitsalderen blandt nye plejeforældre er 46,1 år i 2024 (målt på den primære plejeforælder i plejefamilien).

På mødet den 21. januar 2026 var der blandt deltagerne en generel tilslutning til at hæve alderskravet.

Ændring af alderskravene

Det foreslås, at den maksimale aldersforskel mellem barn og adoptanterne ændres fra 42 år til 45 år.

Initiativet indebærer en ændring af adoptionsbekendtgørelsen.

Forenkling af plejefamiliers mulighed for at ansøge om at adoptere deres plejebarn

Der er et hensyn til stabilitet og kontinuitet i et barns liv, herunder at barnet i videst muligt omfang ikke skifter omsorgspersoner flere gange gennem opvæksten. Stort set alle børn, som frigives til bortadoption, er anbragt hos en plejefamilie, hvor de har deres første tilknytning og tilbringer den første tid af deres barndom. Plejefamilien fungerer som primære omsorgspersoner for barnet i en vigtig periode af barnets liv, og barnet opbygger en tilknytning til familien.

Som påpeget af de børnesagkyndige psykologer taler hensynet til barnets evne til at skabe tilknytning for, at barnet ikke flyttes til en ny familie, fra barnet er 8-9 måneder, og indtil barnet er 3 år. De børnesagkyndige psykologer har oplyst, at hvis et barn ikke har etableret en primær tilknytning senest i 8-9-måneders alderen, øges risikoen for at udvikle varige tilknytningsforstyrrelser betydeligt. Når et barn er fyldt 3 år, kan barnet bedre håndtere skift i omsorgspersoner, hvis barnet på det tidspunkt allerede har opnået en tryk tilknytning. Imidlertid varierer det meget, hvor hyppige skift og hvilke livsvilkår et barn, der frigives til adoption, har haft. Psykologerne har i forbindelse med arbejdet med rapporten videre tilkendegivet, at der efter deres opfattelse bør ske en individuel vurdering af barnets bedste af en klinisk psykolog med specialviden om tilknytning på det konkrete tidspunkt for sagens behandling i Ankestyrelsen i hvert enkelt tilfælde.

Plejefamilier, som ønsker at adoptere deres plejebarn, imødekommer netop det centrale hensyn om kontinuitet og stabilitet, da der ved en adoption til dem ikke sker et skift i barnets primære omsorgspersoner. Herudover har plejefamilien allerede i kraft af det forudgående plejeforhold vist, at de kan varetage barnets tarv og imødekomme det konkrete barns eventuelle sårbarhed.

Er et barn frigivet til adoption efter adoptionslovens § 9, stk. 3, og har plejefamilien et ønske om at adoptere barnet, som ellers ville skulle matches med godkendte ansøgere i Adoptionsnævnet, er der som beskrevet i afsnittet *Overordnet om adoptionsforløb og aktører* to muligheder, som plejefamilien vil kunne benytte i den nuværende struktur.

Muligheden, hvor Ankestyrelsen behandler sagen som en familieadoption, kræver en vis tilknytning over længere tid, som de færreste af plejefamilierne har på det tidspunkt, hvor barnet frigives til bortadoption. Dette kan i praksis være hindrende for, at plejefamilien vil kunne adoptere barnet.

Den anden mulighed – hvor plejefamilien godkendes i Familieretshuset – er kompleks, og processen er lang. Hvis plejefamilien skal godkendes i Familieretshuset i det normale faseopdelte godkendelsessystem, medfører dette, at der er risiko for, at plejefamilien ikke kan godkendes bl.a. på grund af alderskravet eller på grund af helbredsmæssige udfordringer, ligesom Adoptionsnævnet, som beskrevet i afsnittet *Selve matchningen i Adoptionsnævnet - fremmedadoption*, ofte ikke vil afvente matchning på baggrund af et potentielt usikkert godkendelsesforløb.

Det kan derfor overvejes, om der ud fra et hensyn til barnets bedste kan indføres en forenklet godkendelsesproces af plejefamilier for alle plejefamilietyper, der ønsker at adoptere det barn, som allerede bor i familien. Det vil forudsætte en mere enkel og en hurtigere godkendelsesproces for plejefamilier. En forenklet godkendelsesproces vil kunne placeres i Familieretshuset, der i forvejen har ansvaret for godkendelsen som adoptant.

I den forenkledede proces kan plejefamilierne ansøge om en slags "tillægsgodkendelse" til deres godkendelse som plejefamilie. Kravene til godkendelse som adoptant tilpasses således til det forhold, at familien allerede er godkendt til at have barnet i pleje. Hensigten er, at godkendelsen skal kunne ske hurtigt ud fra en antagelse om, at de fleste plejefamilier, hvor barnet er velanbragt og trives, vil kunne godkendes.

Et forudgående velfungerende plejeforhold rummer en formodning for, at plejeforældrene også som adoptanter har de nødvendige ressourcer, der skal til for at imødekomme barnets behov. En nødvendig forudsætning for at kunne godkendes i den forenkledede godkendelsesproces er naturligvis, at denne formodning kan understøttes af kommunens og socialtilsynets tilsyn med plejefamilien, og at der er tale om en vellykket anbringelse.

De nærmere betingelser for den forenkledede godkendelse for plejefamilier vil eksempelvis kunne bestå i en kort helbredserklæring, indblik i familiens økonomiske forhold samt en enkelt samtale med en socialrådgiver omkring plejefamiliens parathed til at overgå til at blive adoptivfamilie, herunder oplysning om de særlige forhold der gør sig gældende ved adoption som familiedannelsesform.

Som anført i afsnittet *Forskellen i godkendelsen som plejefamilie og adoptant*, adskiller godkendelserne sig særligt i forhold til de objektive kriterier i form af alder og helbred. Nogle plejefamilier, som ønsker at adoptere deres plejebarn, vil derfor kunne blive mødt af, at de objektivt set er for gamle til at kunne godkendes som adoptant. Det kan derfor overvejes, om der i forhold til alderskravet for disse adoptanter kan fastsættes et særskilt alderskrav for plejefamilier. Det kan endvidere overvejes, om det vil være muligt at justere på helbredskravene ud fra den betragtning, at tilknytningen og kontinuiteten opvejer en mulig øget risiko for at miste en forælder under opvæksten. Det er dog forsat nødvendigt, at der er en vurdering af, hvorvidt plejefamilierne har ressourcerne til at varetage omsorgen for barnet, hvis det bliver adopteret ind i familien.

De specifikke krav til den forenkledede godkendelse vil skulle beskrives nærmere af den godkendende adoptionsmyndighed.

Det forudsættes, at plejefamilierne i udgangspunktet tidligt i forløbet skal oplyses af kommunen eller andre myndigheder om, at det overvejes at iværksætte frigivelse til adoption af barnet, og at de vejledes om muligheden for at søge om godkendelse som adoptant efter den skitserede proces.

I forlængelse af ovenstående forslag kan sagsgangene ligeledes ensrettes således, at alle ansøgninger om familieadoptioner – uanset om barnet frigives med eller uden samtykke – fremover behandles i Familieretshuset med klageadgang til Ankestyrelsen. Som beskrevet i afsnittet *Overordnet om adoptionsforløb og aktører* behandles sådanne adoptionssager, hvor barnet er frigivet med samtykke, af Familieretshuset, mens sager om familieadoption, hvor barnet er frigivet uden samtykke, behandles af Ankestyrelsen.

Ved at ensarte sagsgangene vil der være to administrative instanser til behandling af alle typer af familieadoptioner, hvorved retssikkerheden styrkes. En administrativ klageadgang er således også mere smidig og hurtigere end en domstolsprøvelse. Samtidig vil det skabe mulighed for yderligere administrativ belysning af sagerne, hvis der vurderes at være behov for det, herunder f.eks. få belyst plejefamiliens tilknytning og ressourcer yderligere. Dermed kan det understøttes, at vurderingen af barnets bedste sker på et tilstrækkeligt oplyst grundlag. Med denne forenkling vil der samtidig kunne opnås en samlet indgang til ansøgning om familieadoption. Det er dog vigtigt, at de sager hvor barnet er frigivet til adoption uden samtykke, håndholdes, sådan at der af hensyn til barnet hurtigt tages stilling til, om adoptionen kan gennemføres som en familieadoption.

I forhold til overvejelser om at forenkle adgangen til godkendelse som adoptant for plejefamilier er der dog en række strukturelle udfordringer på anbringelsesområdet, som skal inddrages i overvejelser om at forbedre plejefamiliers muligheder for at blive godkendt som adoptanter. Som det er beskrevet, er antallet af plejefamilier samlet set faldet markant i løbet af de senere år, dog med en lille stigning i antallet af netværksplejefamilier, og det forventes, at antallet af plejefamilier samlet set vil falde yderligere i de kommende år. Kommunerne oplever allerede i dag at være udfordret i forhold til at finde plejefamilier.

Ved at ændre kravene for godkendelse for plejefamilier vil der således være en risiko for et yderligere fald i antallet af tilgængelige plejefamilier for anbringelse af børn og unge efter den sociale lovgivning, dette forventeligt dog et mindre antal set i lyset af antallet af adoptioner årligt. Endvidere kan der også være etiske perspektiver i forhold til andre anbragte børn og unge i samme familie, såfremt der sker adoption af et ud af flere børn anbragt i en plejefamilie.

Herudover bemærkes det, at det er uvist, hvor mange plejefamilier der ønsker at adoptere, og derved om der i praksis vil komme flere adoptanter til nationale adoptioner på baggrund af forslaget. Det vurderes dog, at det vil kunne imødekomme nogle plejefamilier i ønsket om at adoptere og derved sikre, at børnene i disse plejefamilier ikke flyttes til en ny familie.

På mødet den 21. januar 2026 var der enighed om, at det var relevant at forenkle godkendelsesprocessen for plejefamilier, der ønsker at adoptere det barn, de har i pleje. Det blev bemærket, at det var uvist, hvor mange plejefamilier, der kan være tale om. Flere plejefamilier oplever en stigende kompleksitet i de børn, der anbringes i plejefamilier, hvilket stiller

betydelige krav til plejefamiliernes faglighed i varetagelsen af barnets omsorg. Denne faglighed vil fortsat være nødvendig efter en adoption, men plejefamilien kan i den forbindelse være nødsaget til at varetage et andet arbejde end plejeforholdet.

Herudover var der blandt organisationerne forskellige holdninger til, om det vil være gavnligt for plejefamilier at gennemføre fase 2 af undersøgelses- og godkendelsesforløbet. Det blev bemærket, at fase 2 bidrager med en særlig viden om de adoptionsrelaterede udfordringer og samtidig kan understøtte etablering af et netværk for adoptivfamilier. Omvendt blev det anført, at plejefamilier i højere grad end almindelige adoptivfamilier allerede har kendskab til barnets særlige udfordringer, og at de desuden gennemgår andre relevante forløb.

Forenkling af plejefamiliers mulighed for at ansøge om at adoptere deres plejebarn

Det foreslås, at der indføres en forenklet proces i Familieretshuset for godkendelse af plejefamilier, der ønsker at ansøge om at adoptere deres plejebarn.

Plejefamilie med henblik på adoption

Arbejdsgruppen har overvejet, om der skal indføres en mulighed for at blive plejefamilie med henblik på adoption. Herved vil kommunen kunne vælge at anbringe et barn i pleje hos en plejefamilie, som også er godkendt som adoptant. Plejefamilien vil så have mulighed for at adoptere barnet, hvis barnet frigives til adoption, og barnet vil ikke opleve et skift i omsorgsperson. Hvis barnet ikke frigives til adoption, eller hvis adoptionen ikke kan gennemføres, kan barnet forblive i pleje hos den pågældende familie.

Arbejdsgruppen har dog fundet, at et sådant initiativ vil være forbundet med en ikke ubetydelig række udfordringer, hvorfor det ikke vurderes hensigtsmæssigt at indføre.

Disse udfordringer omfatter bl.a., hvem der skal stå for udvælgelse af plejefamilien. I sager om adoption er det Adoptionsnævnet, der matcher barnet med adoptanter, mens det i anbringelsessager er kommunen, som udvælger den konkrete plejefamilie. Hvis en plejefamilie er godkendt som plejefamilie med henblik på adoption, vil det derfor kunne være kommunen som ansvarlig for anbringelsen, der bliver adoptionsformidlende ved at placere barnet i pleje hos en familie, som er godkendt til at adoptere. Herudover vil det kunne skabe en forventning fra plejefamilierne om, at de er blevet lovet muligheden for at adoptere det barn, som de har i pleje, ligesom det vil kunne påvirke barnet psykologisk, hvis det er bekendt med, at plejefamilien har mulighed for at adoptere, men ikke vælger at forfølge denne mulighed.

Der henvises i øvrigt til initiativet om indførelse af en forenkling af plejefamiliers mulighed for at ansøge om at adoptere deres plejebarn. Dette initiativ vil i vidt omfang kunne imødekomme plejeforældres mulighed for at adoptere det barn, de har i pleje, samtidig med at det sikres, at de almindelige godkendelseskrav til adoptanter overholdes, og at kommunen ikke bliver adoptionsformidlende organisation.

Dialogen med Børnerådet, Børns Vilkår og Adoption & Samfund indikerer også, at der ikke hos dem er opbakning til at indføre muligheden for at blive plejefamilie med henblik på adoption.

4.5 Andre tiltag

Fri proces til behandling af sagen i familieretten

Såfremt afgørelseskompetencen i sager efter forældreansvarslovens § 20 a ikke ændres og således forbliver i familieretten, kan det overvejes at ændre reglerne om fri proces.

I forbindelse med behandlingen af sagen om samvær i Familieretshuset og en efterfølgende sag i familieretten skal adoptanterne selv afholde eventuelle udgifter forbundet hermed.

Efter retsplejelovens § 327, stk. 1, nr. 2, jf. § 325, stk. 1-5, gives der fri proces til en række familieretlige sager i 1. instans, hvis ansøgeren opfylder de økonomiske betingelser for fri proces. Formålet med fri proces er at give personer med mindre gode økonomiske forhold mulighed for at føre retssag på linje med personer med bedre økonomiske forhold. De økonomiske betingelser for fri proces bliver reguleret årligt. I 2026 må enlige ansøgers indtægtsgrundlag ikke overstige 404.000 kr., og et pars indtægtsgrundlag må ikke overstige 513.000 kr. Beløbene forhøjes med 70.000 kr. for hvert barn under 18 år, som forsørges af ansøgeren. Hvis de økonomiske betingelser for fri proces ikke er opfyldt, kan der meddeles fri proces, når særlige grunde taler for det, f.eks. hvis det skønnes, at ansøgeren har et særligt behov for bistand.

Som følge af, at det er en betingelse for at blive godkendt som adoptant, at ansøgeren har 'forsvarlige økonomiske forhold', opfylder mange adoptanter ikke de økonomiske betingelser for at få tilkendt fri proces, hvorfor adoptanterne som udgangspunkt selv skal afholde udgifter til en mulig retssag.

For at sikre adoptanterne juridisk bistand, og for at adoptanterne ikke skal afholde alle udgifter til de retlige processer, kan der skabes en særlig hjemmel til at dispensere fra de økonomiske betingelser for fri proces. Dette vil medføre, at adoptanter vil kunne få tilkendt fri proces, uanset at deres indtægtsgrundlag overstiger grænserne for fri proces. Det kan anføres, at dette også vil anerkende, at adoptanterne ved adoptionen gør en social indsats, og at de ikke bør pålægges udgifter til en retssag for at varetage denne indsats.

I forhold til et sådant initiativ har Børnerådet og Børns Vilkår anført, at det er vigtigt, at adoptanter og oprindelige forældre stilles lige i forhold til muligheden for økonomisk støtte til at føre sagen ved retten. Det skal således ikke alene være adoptanter, der kan få støtten, men også de oprindelige forældre.

Hertil bemærkes, at de oprindelige forældre i videre omfang end adoptanter har adgang til fri proces efter de almindelige kriterier, idet de oftere opfylder de økonomiske betingelser for fri proces, ligesom de kan få dispensation under hensyn til reglerne om, at ansøgeren skønnes at have et særligt behov for bistand.

Herudover oplyser Adoption & Samfund, at et initiativ med fri proces til adoptivforældrene kan være konfliktoptrappende, og at man ikke bør støtte adoptanternes modvilje i forhold til samvær ved at give dem fri proces.

På mødet den 21. januar 2026 var der blandt deltagerne en generel tilslutning til forslaget.

Fri proces til behandling af sagen i familieretten

Det foreslås, at der etableres mulighed for fri proces til behandling af sagen ved familieretten til adoptivfamilier i alle sager, hvor de biologiske slægtninge har søgt om samvær efter forældreansvarslovens § 20 a.

Initiativet kræver en ændring af retsplejeloven.

Støtte og omstillingsydelse til plejefamilier

Vidensindsamlingen peger på, at plejefamilier oplever, at den støtte, de tidligere var berettiget til, bortfalder i forbindelse med overgangen til adoption.

Som anført i afsnittet *Støtte til plejefamilier i forbindelse med en adoption* skal kommunen tilbyde faglig støtte til plejeforældrene i forbindelse med overgangen fra plejefamilie til adoptivfamilie. Familien har ret til at modtage den fornødne faglige støtte, frem til barnet fylder 18 år. Plejefamilier har således adgang til faglig støtte efter barnets lov § 74, stk. 2, men oplever ikke altid at få denne særlige støtte. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at kommunerne gøres opmærksom på denne forpligtelse.

Som beskrevet ophører kommunens betaling af vederlag og dækning af udgifter i forbindelse med overgangen fra plejefamilie til adoptivfamilie.

For at skabe en stabil økonomisk overgang for plejeforældre, der adopterer deres plejebarn, kan det overvejes at indføre en ret til omstillingsydelse til plejefamilien det første år efter adoptionen. Omstillingsydelsen kan tage udgangspunkt i plejefamiliens støtte ved adoptionens start og nedtrappes over 12 måneder i fire faser. Efter et år vil adoptivforældrene således ikke modtage yderligere omstillingsydelse.

Formålet vil være at understøtte, at plejeforældre, som tidligere har modtaget økonomisk støtte fra kommunen i form af både vederlag og dækning af øvrige omkostninger, ikke fra den ene dag til den anden oplever et markant skifte i deres økonomi, men har mulighed for at omstille sig over en længere periode, hvis de adopterer et barn, som de har i pleje.

Det bemærkes, at der blandt organisationerne er en vis tilbageholdenhed med at sammenblende adoption og økonomi, da dette vil bryde med et princip om, at økonomi ikke skal være et incitament til at adoptere. Herudover peger Adoption & Samfund på, at indførelse af en økonomisk overgangsstøtte kan medføre, at borgere ansøger om først at blive plejeforældre frem for adoptanter. Dette vil i sidste ende kunne medføre et skift for barnet, hvis barnet ikke kan blive boende i plejefamilien.

Nogle af organisationerne har samtidig gjort opmærksom på, at det er en kompleks problemstilling, når kommuner overvejer adoption af et anbragt barn, og at det kan opleves, at der ligger økonomiske motiver bag ønsket om adoption fra kommunens side.

På mødet den 21. januar 2026 var der blandt deltagerne en generel tilslutning til forslaget.

Omstillingsydelse til plejefamilier

Det foreslås, at der etableres mulighed for omstillingsydelse til plejefamilien det første år efter adoptionen.

Tiltag, hvis den nuværende situation med mangel på adoptanter ikke forbedres

Lykkes det ikke at øge antallet af godkendte adoptanter på den nationale venteliste, kan det være nødvendigt at se på andre tiltag for at undgå, at der frigives børn til national adoption, hvor der ikke er adoptanter til at modtage barnet. Det nuværende formidlingsbillede for national adoption og mangel på adoptanter medfører, at børn med større vanskeligheder med stor sandsynlighed ikke kan matches med kommende adoptanter.

Det kan derfor blandt andet være nødvendigt at se på reglerne for frigivelse af et barn til adoption.

En sag om adoption uden samtykke efter § 9, stk. 3, i adoptionsloven består af to adskilte dele: I første del træffer Ankestyrelsen afgørelse om frigivelse af barnet til adoption uden forældrenes samtykke. Anden del begynder, når der er truffet afgørelse om at frigive barnet til adoption uden samtykke. Det er først på dette tidspunkt, der tages stilling til, hvem der skal adoptere barnet. På nuværende tidspunkt tages der således ved frigivelsen ikke stilling til, om der er adoptanter til barnet, men alene om barnet vil kunne profitere af en adoption. Det gælder også, hvis barnet falder uden for den almene godkendelsesramme.

Viser det sig, at barnet har særlige behov, vil det kunne være vanskeligt at finde en adoptant, der kan håndtere barnets helbredsmæssige eller mentale situation, og der vil derfor kunne forekomme situationer, hvor det ikke er muligt at finde en egnet adoptant.

Dette medfører, at barnet stilles i en usikker juridisk situation, hvor barnet er frigivet til adoption uden samtykke – og i princippet kunne blive matchet med egnede adoptanter – men da dette ikke har vist sig muligt, vil barnet fortsat være anbragt efter de almindelige regler om anbringelse i barnets lov. De biologiske forældre er fortsat barnets retlige forældre og bevarer forældremyndigheden over barnet.

Nedenfor i *tabel 7* er statistik over antal børn, som det har vist sig ikke at være muligt at matche med adoptanter.

Tabel 7

Antal sager, hvor det ikke har været muligt at matche barnet med adoptanter

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	I alt
Antal børn	0	3	0	0	1	1	5

Kilde: Ankestyrelsen.

Det kan derfor overvejes, om kommunerne, hvis det på grund af barnets forhold skønnes at kunne blive meget vanskeligt at finde en adoptant til barnet, skal tage stilling til, om det er hensigtsmæssigt at forsætte processen med frigivelse af et barn til adoption. Frigivelsen af et barn bør således have som forudsætning, at det ikke på forhånd kan forudses, at barnet ikke vil blive accepteret af adoptionsansøgere på grund af sine forhold.

Kommunen vil til brug for denne stillingtagen kunne forelægge sagen for Adoptionsnævnet, som kan komme med en udtalelse om det konkrete barns mulighed for at blive matchet med en adoptivfamilie. En sådan løsning vil dog kunne afskære et barn muligheden for at blive adopteret.

Herudover bør det overvejes at indføre regler om bortfald af en afgørelse om frigivelse til adoption, hvis barnet ikke bliver matchet med en familie inden for en vis tid/ikke kan matches.

Formålet er at varetage hensynet til retssikkerheden for både barnet og den biologiske familie, der ikke bør leve i uvished i forhold til, at barnet pludselig kan bortadopteres. Endvidere vil et sådant bortfald tage højde for, at barnets forhold ændrer sig over tid, hvorfor det ikke kan afvises, at der kan opstå situationer, hvor en bortadoption ikke længere vil være det bedste for barnet.

